

Talousarvio vuodelle 2022 Talous- ja toimintasuunnitelma vuosille 2022-2024

C:18

Mhall 15.11.2021 § 254, erillisliite nro 1
Mvalt 22.12.2021 § 35, erillisliite nro 3

**Talousarvio vuodelle 2022
Talous- ja toimintasuunnitelma
vuosille 2022-2024**

C:18

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
Puh. 040 722 0900
kirjaamo@kainuunliitto.fi
Kuva: Paula Halonen

C:18
ISBN 978-952-6685-91-5 (painettu)
ISBN 978-952-6685-92-2 (verkkojulkaisu)
ISSN-L 2323-7546
ISSN 2323-7546 (painettu)
ISSN 2323-7554 (verkkojulkaisu)
Kajaani 2021

Sisällysluettelo

1. MAAKUNTAJOHTAJAN KATSAUS	6
2. KAINUUN LIITON TOIMINTAYMPÄRISTÖ	8
3. MAAKUNNAN JOHTAMINEN JA SUUNNITTELU	12
3.1 Kainuun liiton toimintamalli ja johtaminen	12
3.2 Suunnittelujärjestelmä	16
3.3 Luottamushenkilöhallinto	17
3.4 Maakunnan yhteistoiminta	19
4. STRATEGISET TAVOITTEET 2022–2024	20
4.1 Kainuun liiton toimintastrategia	20
4.2 Strategiset tavoitteet vuosille 2022–2024	24
5. TAVOITTEET JA TOIMINTA VUOSINA 2022 – 2024	28
5.1 Tulevaisuustyö	28
5.2 Maakuntaohjelman toimeenpano	31
5.3 Maakuntakaavatyö	31
5.4 Elinkeino- ja aluekehittäminen	32
5.5 Mainetyö	33
5.6 Edunajaminen ja yhteistyö	34
5.7 Kansainvälinen toiminta	34
5.8 Vuoden 2022 erityistavoitteet ja mittarit	37
6. TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA VUOSILLE 2022–2024	47
6.1 Yleisperustelut	47
6.2 Talousarvioasetelma ja sitovuustaso	48
6.3 Kainuun liiton talousarvio ja -suunnitelma vuosille 2022–2024	49
6.4 Henkilöstösuunnitelma vuodelle 2022	58
6.5 Ohjelma- ja kehittämisrahoitus	61
LIITE 1 Kainuun liiton hallinnoimat hankkeet	64

1. MAAKUNTAJOHTAJAN KATSAUS

Kainuun liiton ylimmät päätöksentekaelimet, maakuntavaltuusto ja -hallitus, vaihtuivat syksyllä 2021 ja vuoden lopulla nämä päättävät uuden Kainuu-ohjelman sisällöstä. **Kainuu-ohjelma** on Kainuun liiton oman toiminnan strateginen kehys. Valtuustossa joulukuussa 2021 hyväksyttävänä olevan maakuntaohjelman painopisteet otetaan huomioon liiton organisaatiossa ja tehtäväjärjestelyissä. Kainuuseen perustettavan hyvinvointialueen päättäjät valitaan jatkossa aluevaaleissa, jotka järjestetään vuoden 2022 alkupuolella. Kainuun liitto jatkaa kuntayhtymänä nykyiseen tapaan.

Kainuun liitto on Kainuun kuntien muodostama kuntayhtymä. 1.9.2021 voimaan astunut aluekehityslainsäädäntö (756/2021) vahvistaa maakunnan liitojen aseman ja yleiset tehtävät: *”Vastuu alueiden kehittämisestä on valtiolla ja kunnilla. /---/ Alueiden kehittämiseen liittyvien kunnan tehtävien hoitamisesta alueella vastaa 7 §:ssä tarkoitettu maakunnan liitto aluekehittämismääräysviranomaisena.”*

Kainuun kunnat ovat Kainuun liiton **omistajia** ja kuntien kanssa käytävä neuvotteluprosessi (kuntakierros ja raamineuvottelut) linjaa liiton toiminnan kehittämistä ja tulevan vuoden painopisteitä maakuntavaltuuston ja -hallituksen lisäksi. Kuntakierroksen perusteella kiteytettynä Kainuun liiton rooli nähdään erityisesti yhteistyöhön kokoavana toimijana samalla, kun sen tulee tunnistaa kuntien erilaisuus ja huomioida niiden erityispiirteet.

Kuntakierroksen anti näkyy tässä toimintasuunnitelmassa. Vahva viesti kunnilta oli myös kuntien markkinointi- ja viestintähenkilöiden osallistuminen mainetyön suunnitteluun ja toteutukseen, mikä vaatii lisävarojen kohdentamista. Mainetyö ja aluemarkkinointi ovat osa elinvoimatehtävää kunnissa ja maakunnassa. Mainetyön tavoitteena on lisätä alueen veto- ja pitovoimaa: asukkaiden, yritysten, opiskelijoiden, matkailijoiden ja investointien houkuttelemiseksi. Erityisesti kainuu.fi-portaali ja siihen kytkeytyvä viestintä lisää aluemarkkinoinnin tehokkuutta.

Edunajamisen yhteistyö nähtiin välttämättömänä ja yhteyttä erityisesti kuntien edunvalvontaan tullaan korostamaan. Edunajaminen on yhteistyötä vaikuttamiseksi lainsäädäntöön ja Kainuuta koskeviin suunnitelmiin, rahoitukseen ja toimintoihin. Kuntatalouteen ja siihen akuutisti liittyviin sote-/vos -rahoituksia koskeviin päätöksiin vaikuttaminen nousi erityisesti esille. Elinvoimatehtävät (elinkeinojen ja osaamisen kehittäminen, veto- ja pitovoiman lisääminen) ovat yhteisiä tavoitteita kuntien ja maakunnan kanssa. Tuulivoimaan keskittyminen maakuntakaavatyössä koettiin erittäin tärkeäksi kunnissa. Liikenneasioihin vaikuttamisessa esillä oli mm. toteuttamisvalmiiden suunnitelmien (hankekortit) valmistelun tärkeys sekä yhteistyö sujuvien matkaketjujen aikaan saamiseksi.

Kainuun **aluekehityksen tilannekuva**, jota seurataan ja ennakoitaan jatkuvasti, on keskeisenä perustana tulevien vuosien toiminnan kärjille erityisesti maakuntaohjelman toimeenpanossa, edunajamisessa ja mainetyössä. Kainuun talouskehitys on ollut poikkeuksellisen suotuisaa viimeiset viisi vuotta. Tulevaa kehityspotentiaalia (investointimahdollisuudet) on edelleen runsaasti olemassa. Kehityksen pullonkauloista akuutiksi ovat nousseet osaavan työvoiman saatavuus, saavutettavuuden ongelmat sekä riskirahoituksen puute.

Käynnissä on suoraan maakunnan liittojen tehtäviin vaikuttava maankäyttö- ja rakennuslain valmistelu. Välillisesti liiton toimintaan ja erityisesti Kainuun aluekehitykseen vaikuttavia uudistuksia ovat Kainuun hyvinvointialueen perustaminen ja te-palvelujen järjestämisvastuun siirtäminen kuntiin. Valtakunnallisessa valmistelussa tulee esiin nousemaan jatkossa myös monialaisen maakunnan mahdollisuus, johon liittyviä asioita selvitetään jo useissa työryhmissä.

Kainuun liiton johdolla on 2020 syksyllä hyväksytty **Kainuun selviytymissuunnitelma** vastauksena koronakriisin aluevaikutuksiin. Ohjelmalla on kaksi tavoitetta: 1) Nopean palautumisen painopisteet ja toimenpiteet sekä 2) uuden kasvun ja uudistumisen toimenpiteet. Ohjelmaa on valmisteltu huomioiden EU:n ja kansalliset linjaukset sekä Kainuun erityispiirteet ja tilannekuva. Keskeisenä näkökulmana ohjelmassa ovat digitaalisen ja vihreän siirtymän vaatimat investoinnit (laajasti ymmärrettynä). Ohjelmalla suunnataan EU:n ja kansallisten elpymisvarojen käyttöä ja muita koronaexit-toimenpiteitä.

Rakennerahastotehtävät (välittävä viranomainen) käynnistyvät uudella ohjelmakaudella. Kainuun liitossa varaudutaan ohjelmasisältöjen kautta tuleviin muutoksiin (erit. oikeudenmukaisen siirtymän rahaston ja EU:n elpymisvälineen rahoitusten toimeenpanoon). Hallinto- ja valvontajärjestelmä (HVJ) uudistetaan ja vahvistetaan maakuntien välisellä yhteistyöllä. Kainuun selviytymissuunnitelma saa jatkoksi uuden maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman vuoden 2022 alkupuolella.

Uusi aluekehityslainsäädäntö korostaa sopimuksellisuutta aluekehittämisen työkaluna. Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (756/2021) määrittelee asian seuraavasti: ”Alueiden kehittämistä koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan laatia yhteistyösopimuksia valtion, maakunnan liiton, kunnan, toimenpiteiden rahoittamiseen osallistuvien muiden viranomaisten ja muiden alueiden kehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa.” Kainuun liitto pyrkii tätä mahdollisuutta hyödyntämään niin valtioneuvoston suuntaan käynnistyvissä aluekehityskeskusteluissa kuin maakunnan sisäisen **Kainuu-sopimuksen** muodossa.

Pentti Malinen

2. KAINUUN LIITON TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Kainuun **aluekehityksen tilannekuva** on keskeisenä perustana tulevan vuosien toiminnan painopisteille ja suuntaamiselle Kainuun liiton kaikessa toiminnassa kuten maakuntaohjelman toimeenpanossa, edunajamisessa ja mainetyössä. Ajankohtaisesta tilannekuvasta on tarkemmin luvussa 5.1. Seuraavassa tarkastellaan Kainuun ja Kainuun liiton toimintaympäristöä pidemmällä aikajänteellä.

Vuonna 2020 Kainuussa oli 71 664 asukasta. Kainuun väestön väheneminen ja ikärakenteen vanheneminen on ollut pitkän aikavälin trendi, joka on alkanut 1960-luvulla. Kainuun väestö vähenee erityisesti ikärakenteesta johtuvan suuren kuolleisuuden (yli 1000 henkeä vuodessa) ja alhaisen syntyvyyden takia (alle 500 lasta vuodessa). Korona-aikana (2020–2021) poismuutto Kainuusta hidastui ja tulomuutto Kainuuseen kasvoi. Kainuun tapauksessa taustalla on sekä koronan vaikutuksia, mikä näkyy koko maassa pääkaupunkiseudun ja maakuntien muuttoliikkeen suuntien kääntymisenä ja myös Kainuun viime vuosien myönteisen aluetalouden kehityksen vaikutuksia.

Tilastokeskus ennustaa kuitenkin Kainuun väestön vähenevän noin 60 000:een vuoteen 2040 mennessä. Tässä skenaariossa Kainuun ikärakenne ja vähenevä väestö tuovat mittavia haasteita alue- ja kuntataloudelle. Heikko huoltosuhde, ohut verokeräytymä ja sote-palvelujen kasvavat kustannukset heikentävät kuntien taloutta ja asetavat toimintansa aloittavan **Kainuun hyvinvointialueen** toiminnan kustannustehokkuudelle kovat haasteet. Lisäksi hyvinvointipalvelujen tarjoamiseksi tarvitaan huomattava määrä osaavaa työvoimaa. Ongelmaa lisää Kainuun soten nykyisen työvoiman mittava eläköityminen tällä vuosikymmenellä.

Aluetalouden supistuminen ja toimintojen sopeuttaminen ovat pitkällä aikajänteellä maakunnalle tuhoisa vaihtoehto. Muuttovoiton kasvattaminen, uusien investointien, työpaikkojen ja työntekijöiden, opiskelijoiden ja asukkaiden sekä matkailijoiden ja monipaikkaisten vapaa-ajan viettäjäiden ja etätyöntekijöiden saaminen maakuntaan on kriittistä. Jos tässä onnistutaan, verotulot sekä kulutuskysyntä lisääntyvät ja alueen elinvoima jatkuu. **Elinvoimatehtävät**, joihin sekä kunnat, Kainuun liitto ja alueen toimijat yhdessä satsaavat, ovat Kainuun aluekehittämisen ratkaisun avaimet.

Kainuu haluaa olla veto- ja pitovoimainen maakunta. Valitettavasti erot suomalaisten ja kainuulaisten **hyvinvoinnissa** sekä Kainuun sisäiset väestön hyvinvointierot ovat edelleen suuret. Kainuun sisäinen kehitys on samaan aikaan polarisoitunutta. Kainuun väestöstä 51 prosenttia asuu Kajaanissa ja 72 prosenttia Kajaanin seutukunnassa. Kehys-Kainuussa väestö vähenee ja väestörakenne vanhenee nopeammin: väestöstä 65 vuotta täyttäneitä on kolmannes. Sairastavuus ja muut sosiaaliset ongelmat seuraavat tätä kehitystä. Hyvinvointierojen kaventamiseksi tarvitaan tietoista politiikkaa, jossa erityistä huomiota kiinnitetään heikoimmille alueille. Alueen talouden myönteinen kehitys on perusta myös sosiaalisesti kestäväälle kehitykselle maakunnassa.

Kainuun maakuntakuvaa on seurattu 1990-luvulta lähtien säännöllisesti. Muutokset Kainuu-mielikuvissa ovat olleet hitaita. Tuoreen maakuntakuvatutkimuksen (2021) mukaan **Kainuun tunnettuus** on yhä varsin matalaa. Toisaalta tämä ei ole yllättävää, kun muistetaan, että Kainuun väestöosuus Suomessa on vajaa 1,5 %. Mielikuva Kainuusta oli kokonaisuudessaan myönteinen lähes 60 prosentilla vastaajista ja kehi-

tyssuunta on ollut hyvä. Positiiviset mielikuvat liittyvät ennen kaikkea matkailuun. Merkille pantavaa on, että henkilöillä, jotka tuntevat Kainuuta (ovat täällä asuneet tai käyneet), on erityisesti positiivinen mielikuva.

Kainuu on ollut ainakin 1980-luvulta saakka yksi Suomen työttömyydeltään pahimmista maakunnista. 2020-luvulle tultaessa Kainuu on nopeasti siirtynyt korkeasta työttömyydestä **positiivisen rakennemuutoksen** alueeksi ja mahdollisuuksien maakunnaksi. Kainuun talouskehitys on ollut poikkeuksellisen suotuisaa viimeiset viisi vuotta. Kainuussa on avoimia työpaikkoja laajasti eri toimialoilla sekä monipuoliset koulutus- ja harrastusmahdollisuudet. Maakunnassa on kaikki ainekset luonnonläheiseen ja sujuvaan arkeen ja merkitykselliseen elämään.

Positiivinen rakennemuutos on luonut myös kasvukipuja, joista keskeisin on **osaavan työvoiman saatavuus**. Nopea kasvu on johtanut koko maan vaikeimpiin rekrytointiongelmiin ja työvoimapulaan. Kainuun väestömäärä ei riitä työvoimatarpeeseen. Sujuva yhteistyö kuntien välillä on välttämätöntä tarvittavien osaajien saamiseksi ja palvelujen turvaamiseksi kuntiin. Kainuu tarvitsee lisää nuoria ja työikäisiä asukkaita. Työntekijöitä on vaikea löytää omasta maakunnasta tai muualta Suomesta, minkä vuoksi tarvitaan merkittävästi lisää maahanmuuttoa.

Kestävän talouskasvun varmistaminen ja yritysten kilpailukyvyn ylläpitäminen edellyttävät teollisia ja palvelualan investointeja. Kainuuseen odotetaan noin 2,2 miljardin **investointeja** vuoteen 2025 mennessä. Tämä tarkoittaisi reilua 1500 lisätyöpaikkaa ja rakennusaikana jopa yli 3000 työpaikkaa. Tulevaa kehityspotentiaalia (investointimahdollisuudet) on edelleen runsaasti olemassa, josta tarkemmin luvussa 5.1.

Matkailun, monipaikkaisuuden ja etätöön näkökulmasta Kainuun sijainti on hyvä ja Kainuuseen on helppo tulla. **Ulkoinen saavutettavuus** on kohtuullisella tasolla maantie-, raide- ja lentoliikenteen kautta. Koronapandemian yksi näkyvimpiä vaikutuksia kohdistui lentoliikenteeseen. Sen jatkuvuus markkinaehtoisena on tällä haavaa liikenteellisen saavutettavuuden akuutein kysymys. Alueen **sisäinen saavutettavuus** on julkisen henkilöliikenteen osalta peruspalvelutasolla, sen kehittämistarve on oleellinen, sillä myös Kainuun saavutettavuuden ratkaisee pitkälti matkaketjujen toimivuus.

Tietoliikenteellinen saavutettavuus maakuntaan on hyvä etelästä, lännestä ja pohjoisesta. Laajakaistan saatavuus Kainuussa on alhaisempi kuin koko maassa keskimäärin ja kuntien välinen vaihtelu on suurta. Nopeat ja toimintavarmat **tietoliikenneyhteydet** koko Kainuun alueelle ovat digitaalisen ja vihreän siirtymän edellytys, mutta myös Kainuun vetovoimaisuuden lisääjä sekä Kainuussa tehtävän etätöön mahdollistaja.

Julkisten investointien tarpeet Kainuussa kohdistuvat erityisesti saavutettavuusinfraan. Tarve on erityisesti ratayhteyksien välityskyvyn ja nopeuden parantamisessa sekä alemman tieverkon kunnon parantamisessa elinkeinoelämän kuljetukset huomioiden. Julkiset investoinnit on otettava huomioon koronakriisin elpymis- ja kehittämisvälineinä.

Kestävän kehityksen varmistaminen eli oikeudenmukainen ja vihreä siirtymä fossiilitaloudesta kestävään bio- ja kiertotalouteen tarjoaa Kainuulle valtavia taloudellisia mahdollisuuksia. **Luonnonympäristön tilan** säilyminen erinomaisena on Kainuun

elinkeinojen tulevaisuuden edellytys. Elinvoimainen matkailuelinkeino ei voi kehittyä, biotalous ei voi kestävästi kasvaa eikä kaivannaistoiminta olla kestävä ilman ympäristöllisesti kestävä kehityksen varmistamista. Kainuun hiilinielut ovat nykyisellään yli viisi kertaa isommat kuin maakunnan kasvihuonekaasupäästöt. Kainuussa tuotantoperusteiset kasvihuonekaasupäästöt vuonna 2018 olivat yhteensä 647,5 kt CO₂-ekv ja suurimmat päästöjen lähteet liikenne ja energia. Vuonna 2018 maankäyttösektorin nielut olivat 3644,3 kt CO₂-ekv. Kainuun kunnista kaksi (Puolanka ja Paltamo) kahdeksasta on Hinku-kuntia.

Kainuun maa-alasta 95 % on **metsää**. Metsämaata on 1,63 miljoonaa hehtaaria, josta puuntuotannossa on 89 %. Metsätalousmaasta puuntuotannon ulkopuolella on 25 %. Metsä- ja kitumaiden alasta on suojeltu 11,7 %, joka on Lapin jälkeen toiseksi eniten Suomen maakunnista. Kainuun metsien kasvu ja puumäärät ovat suuremmat kuin koskaan aikaisemmin (LUKE 12. VMI) ja metsien hoidolla tätä on mahdollista edelleen kasvattaa, mikä lisää myös hiilen sidontaa. Vuosina 2016–2019 hakkuut ja luontainen poistuma olivat keskimäärin 2,8 miljoonaa kuutiometriä vuodessa pienemmät kuin tuorein mitattu kasvu. Ilmastonmuutos lisää metsien myrsky- ja lumituhoriskiä Kainuussa.

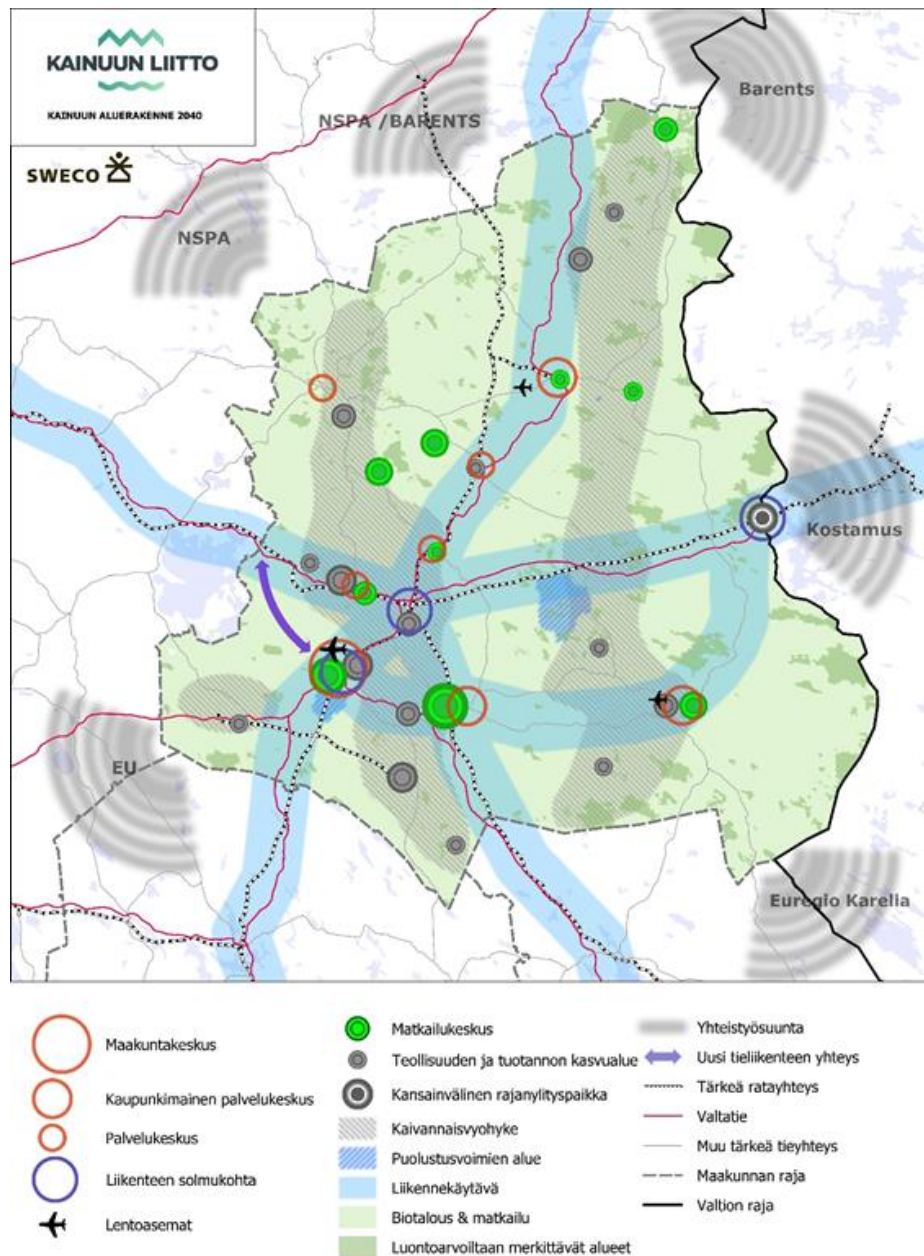
Kainuun **pintavesien** ekologinen tila on hyvä. Järvistä erinomaisessa kunnossa on 17 % ja joista 15 %. Kainuun järvistä ei ole yhtään luokiteltu ekologiselta tilaltaan huonoksi.

Uusiutuvan energian osuus vuonna 2018 oli Kainuun energian käytössä 55 prosenttia ja energian käytön omavaraisuusaste 59 prosenttia. Kajaanin rakennetun LUMI supertietokoneen käyttämä sähkö tuotetaan sataprosenttisesti vesivoimalla ja muun muassa hukkalämmön tehokkaan hyödyntämisen ansiosta LUMI-supertietokoneen hiilijalanjälki on nolla tai jopa negatiivinen. Tuulivoimarakentaminen jatkuu Kainuussa aktiivisena. Pohjois-Pohjanmaan jälkeen Kainuu on suhteellisesti merkittävin tuulivoimamaakunta Suomessa. Kainuun liitossa valmisteilla olevan tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisen yhteydessä on tullut esille alustavia tarkasteluja uusista tuulivoimala-alueista ja niihin sisältyvistä useista sadoista uusista tuulivoimaloista. Kainuuseen tavoitellaan 330 uutta teollisen kokoluokan tuulivoimalaa vuoteen 2035 mennessä. Näin merkittävän tuotanto- ja investointipotentiaalin realisoituminen edellyttää maakunnan alueella sijaitsevan sähkönsiirron kantaverkon (Fingrid) vahvistamista ja uusien voimajohtoyhteyksien rakentamista.

Kainuun suunnan kääntäminen positiiviseksi edellyttää myös **asenteellisia muutoksia**: kasvu- ja kehityshalua yksityisillä aloilla, yhteistyötahtoa julkisella sektorilla sekä kunta-, sektori- ja toimialarajat ylittävää yhteistoimintaa. Hyvä yhteistyö mahdollistaa paremmat tulokset, ja yhteistyö vahvistuu konkreettisten yhteistyöllä saavutettujen onnistumisten kautta. Kainuun, sen kuntien, yritysten ja toimijoiden positiivinen tunnettuus ja tietoinen maine on nyt nostettava kehityksen välineiksi.

Kainuun liiton tehtävä on kehittää Kainuuta kainuulaisten hyväksi ja kainuulaisten tahdon mukaisesti. Aluekehittämisen kenttä on siten laaja – ja huomattavasti laajempi kuin virallinen lakisääteinen tehtävä. Eri kehittämistavoitteiden ja -keinojen moninaisuudesta johtuen keskeinen piirre liiton suunnittelussa, aluekehityksen ja alueiden käytön osalta, on **yhteen sovittaminen** alueen demokraattisen ohjauksen pohjalta.

Maakuntakaavoituksessa ja sen pohjana olevassa **Kainuun aluerakenteen tavoitekuvasa 2040** tämä tulee hyvin esille (ks. kuva 1). Mitä paremmin onnistumme soveltamaan rajalliset resurssit, niin taloudelliset, henkiset kuin aluesidonnaiset, sitä paremmin saavutamme Kainuun kehittämiselle asetetut tavoitteet sekä yleiset taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristöllisen kestävän kehityksen tavoitteet.

Kuva 1. Kainuun tavoitteellinen aluerakenne 2040

3. MAAKUNNAN JOHTAMINEN JA SUUNNITTELU

3.1 Kainuun liiton toimintamalli ja johtaminen

Lain alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (756/2021/ 7 §) mukaan jokaisessa maakuntajakolaissa tarkoitetussa maakunnassa on oltava maakunnan liitto. Alueen kuntien on oltava alueensa maakunnan liiton jäseniä. Joka Maakunnan liiton ylimmän päättävän toimielimen jäsenten tulee olla jäsenkuntien valtuutettuja. Edustettuina olevien ryhmien ääniosuuksien tulee mainittuun toimielimeen valittaessa vastata jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kuntavaaleissa saamaa ääniosuutta maakunnan alueella vaalilaisissa (714/1998) säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Jokaisella jäsenkunnalla tulee olla vähintään yksi edustaja mainitussa toimielimessä.

Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue - ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (17§) määrittelee **maakunnan liitojen tehtävät**. "Maakunnan liitto vastaa aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta ja siinä tehtävässä:

- 1) valmistelee ja toimeenpanee maakunnan pitkän aikavälin strategian;
- 2) edistää alueensa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja alueen älykäs-
tä erikoistumista;
- 3) hoitaa sille rahoituslaissa säädettyt tehtävät;
- 4) edistää saavutettavuutta sekä vastaa maakunnan liikennejärjestelmä-
suunnittelun yhteistyön johtamisesta ja suunnitelman yhteensovittamisesta
maakunnan muiden suunnitelmien ja valtakunnallisen liikennejärjestel-
mäsuunnitelman kanssa muualla kuin Helsingin seudulla;
- 5) edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja ilmastonmuutoksen hillin-
tää ja siihen sopeutumista ja laadukkaan elinympäristön tilaa koskevan
suunnittelun yhteistyötä sekä vastaa suunnittelun yhteensovittamisesta
maakunnan muun suunnittelun kanssa;
- 6) edistää kuntien välistä, kuntien ja maakunnan välistä sekä maakuntien
välistä yhteistyötä sekä maakunnan kansallisia ja kansainvälisiä yhteyksiä;
- 7) seuraa ja ennakoi aluekehitystä sekä toimintaympäristön ja osaamis-
tarpeiden muutoksia;
- 8) edistää kulttuuria osana maakunnallista strategiatyötä, saamelaisten
kotiseutualueella heidän oikeuttaan omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä
maakunnallista identiteettiä ja asukkaiden osallistumista maakunnan ke-
hittämiseen;
- 9) edistää julkisen hallinnon yhteispalveluista annetussa laissa (223/2007)
tarkoitettua yhteispalvelua alueellaan;
- 10) hoitaa muut sille erikseen säädettyt ja jäsenkuntien sille osoittamat
tehtävät.

Maakunnan liitto hoitaa tehtäviään:

- 1) toimimalla laajassa yhteistyössä alueiden kehittämiseen osallistuvien
viranomaisten sekä julkisten ja yksityisten toimijoiden kanssa;

- 2) ottamalla huomioon kuntien erilaisista lähtökohdista johtuvat tarpeet ja vahvuudet;
- 3) osallistumalla keskeisten aluekehittämiseen osallistuvien valtion aluehallintoviranomaisten strategiseen suunnitteluun ja tulosohjaukseen;
- 4) tekemällä yhteistyötä korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien kanssa maakunnan aluekehittämistavoitteiden huomioon ottamiseksi;
- 5) edistämällä maakunnan yleistä kehittämistä ja etuja.”

Kainuun liiton **perustehtäviä** ovat vuonna 2015 jäsenkuntien tekemän perussopimuksen mukaan toimia Kainuussa aluekehitys- ja suunnitteluviranomaisena. Lakisääteisyys muodostaa perustan liiton tehtävälle, mutta alueen kehittämis-, yhteistyö- ja edunvalvontatehtävä ovat alueen yhteisestä tahdosta lähteviä.

Perussopimuksella määritellään **Kainuun liiton missioksi** edistää kainuulaisten hyvinvointia sekä alueensa kestäväää kehittymistä. Kainuu liitto valvoo kuntalaisten ja kuntien etuja. Kehityskohteina ovat erityisesti toimintaympäristö, elinkeinot ja palvelut. Toteuttaakseen lakisääteisiä suunnitelmiaan Kainuun liitto tekee kehitys-, tutkimus-, suunnittelu- ja edunvalvontatyötä ja toimii jäsenkuntia yhteen sitovana yhteistyöelimenä. Kainuun liitto tekee yhteistyötä maakunnallisessa kehittämisessä olennaisten toimijoiden kanssa.

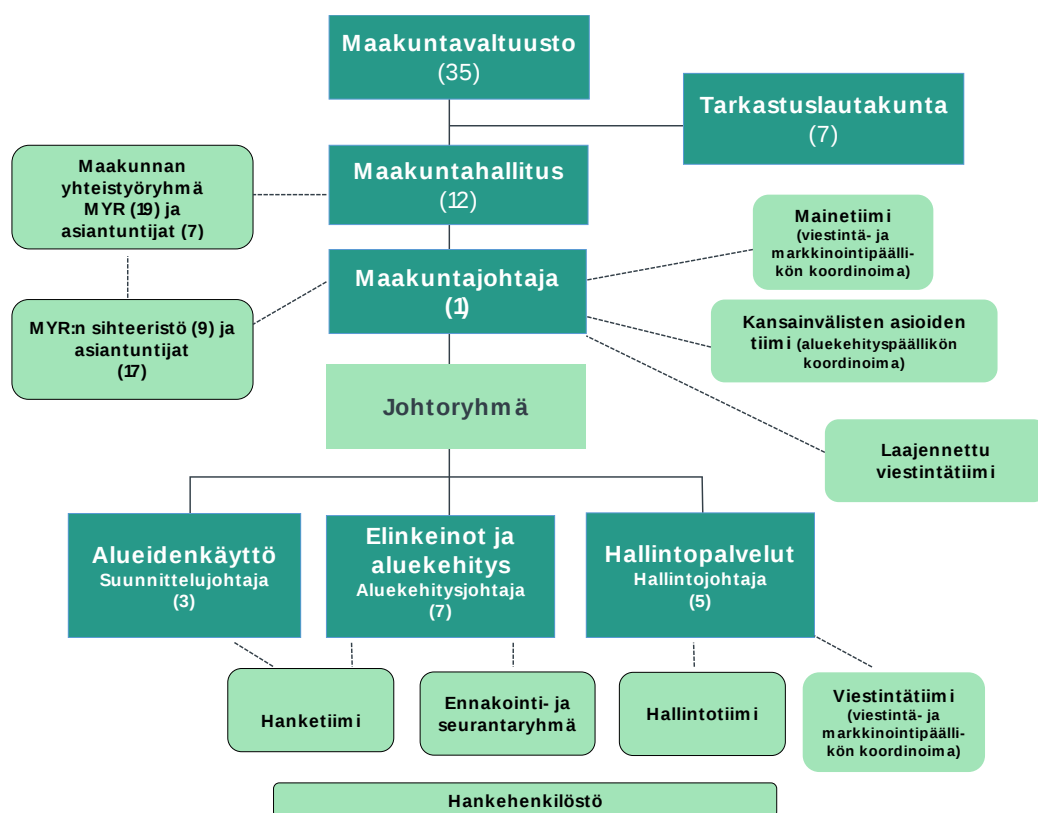
Perussopimuksen mukaan Kainuun liiton tulee huolehtia maakunnan positiivisesta tunnettavuudesta sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Kainuun liiton tehtävä on edistää maakunnan etua Euroopan politiikan tasolla ja kansainvälissä yhteyksissä. Tämä ilmenee kumppanuuksien ja yhteistyöverkkojen hoitamisena maakunnan ulkopuolisissakin toiminnassa (ks. kuva 8 edunajamisesta).

Kainuun liiton **hallintosäännöllä**, jonka maakuntavaltuusto hyväksyy, määritellään liiton organisaatio, toimintamalli ja johtaminen. Vuonna 2015 hyväksytyssä organisaatiorakenteessa on maakuntajohtajan alaisuudessa kolme vastuualuetta, joissa kussakin on vastuualueen johtaja. Vastuualueet jakaantuvat elinkeinot ja aluekehitykseen, alueidenkäyttöön sekä hallintopalveluihin. Kainuun liiton hallintosäännön 1 luvun 2 §:n mukaan maakuntajohtajalla on apunaan vastuualuejohtajista ja viestintäpäälliköistä sekä henkilöstön edustajasta koostuva **johtoryhmä**.

Vastuualueiden lisäksi Kainuun liitossa on ”horisontaalisia” **tiimejä** kuten viestintätiimi, laajennettu viestintätiimi, mainetiimi, kansainvälisten asioiden tiimi, hanketiimi sekä ennakointi- ja seurantatyöryhmä. Näiden asettamisesta päättää maakuntajohtaja. Lisäksi merkittäviä elimiä ovat SOVA –ryhmä (Kainuun liiton koordinoima suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arviointiryhmä) sekä rakennerahastotehtäviin liittyvä hallinto- ja valvontajärjestelmä (HVJ). Jälkimmäinen määrittelee Kainuun liiton toimintamallin ja vastuut sen toimiessa EU:n rahastojen välittävän viranomaisen tehtävässä hallintoviranomaisen (TEM) johdolla. Rakennerahastotehtävät (välittävä viranomainen) jatkuvat uudella ohjelmakaudella. Varaudutaan ohjelmasisältöjen kautta tuleviin muutoksiin (erit. oikeudenmukaisen siirtymän rahaston ja EU:n elpymisvälineen rahoitusten toimeenpanoon). Hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaus uudistetaan uutta ohjelmakautta varten.

Uuden aluekehityslain (756/2021, 18§) mukaan maakuntien liitot voivat sopia tehtävien kokoamisesta tai muusta yhteistyöstä asioissa, joissa se on 17 §:n ja muiden tämän lain mukaisten tai rahoituslain 9 §:ssä tarkoitettujen tehtävien asianmukaisen hoidon kannalta tarpeellista. Laki ei enää määrittele kiinteitä yhteistyöalueita. Kainuun kannalta keskeisiä ovat Pohjois-Suomen ja Itä-Suomen suuralueiden yhteistyö, joissa molemmissa neuvottelukunnissa Kainuu on jäsenenä. Liikennesuunnittelussa ja erilaisten väylähankkeiden edistämisessä niin ikään tarvitaan erilaisia yhteistyökokoonpanoja. Tällaisia yhteistyörakenteita ovat mm. Tervan tie ry, Viitostie ry, Nopeat itäradat ry ja Itärata-yhteistyö.

KAINUUN LIITON ORGANISAATIO

Kuva 2. Kainuun liiton organisaatiokaavio

Vastuualueet

Elinkeinot ja aluekehityksen perustehtäviin kuuluvat maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman laatiminen sekä niiden toteuttamisen koordinointi sekä seuranta ja ennakointi. Vastuualueelle kuuluu laatia maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman (TOPSU), jonka maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) hyväksyy sekä maakunnan ja valtioneuvoston vuosittaisen aluekehityskeskusteluprosessin koordinointi. Toimintaympäristön muutosten ennakointi, arviointi ja seuranta eli ajantasaisen tilannekuvan ylläpito on aluekehittämisen ja tiedolla johtamisen perusta sekä elinkeinot- ja aluekehityksen keskeinen tehtävä. Aluekehityslakiin perustuva kansallisen ja EU:n alue- ja koheesiopolitiikan suunnittelu, toteuttamisen koordinointi sekä EAKR-, JTF- kansallisen aluekehitysrahoituksen välittävän viranomaisen tehtävät Kainuussa kuuluvat vas-

tuualueelle. Kansainvälisissä asioissa elinkeinot ja aluekehityksen yhteistyösuuntia ovat EU, Venäjä sekä Barents ja NSPA (Suomen, Ruotsin ja Norjan pohjoiset harvaan asutut alueet).

Alueidenkäytön lakisääteisiin tehtäviin kuuluvat maakuntakaavoitus, maakuntakaavojen ajan tasalla pitäminen ja maakuntakaavoituksen kehittäminen. Lisäksi tehtäviin kuuluvat maakuntakaavoituksen edellyttämä alueidenkäytön, alue- ja yhdyskuntarakenteen, rakennetun ympäristön sekä kulttuuri- ja luonnonympäristön tilan ja kehityksen seuranta. Alueidenkäyttö edistää saavutettavuutta sekä vastaa maakunnan liikennejärjestelmäsunnittelun yhteistyön johtamisesta ja suunnitelman yhteensovittamisesta maakunnan muiden suunnitelmien ja valtakunnallisen liikennejärjestelmäsunnitelman kanssa. Alueidenkäytön tehtäväalueeseen kuuluvat myös luonnonvarojen kestävää käyttöä ja ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista ja laadukkaan elinympäristön tilaa koskevan suunnittelun yhteistyön edistäminen sekä suunnittelun yhteensovittaminen maakunnan muun suunnittelun kanssa.

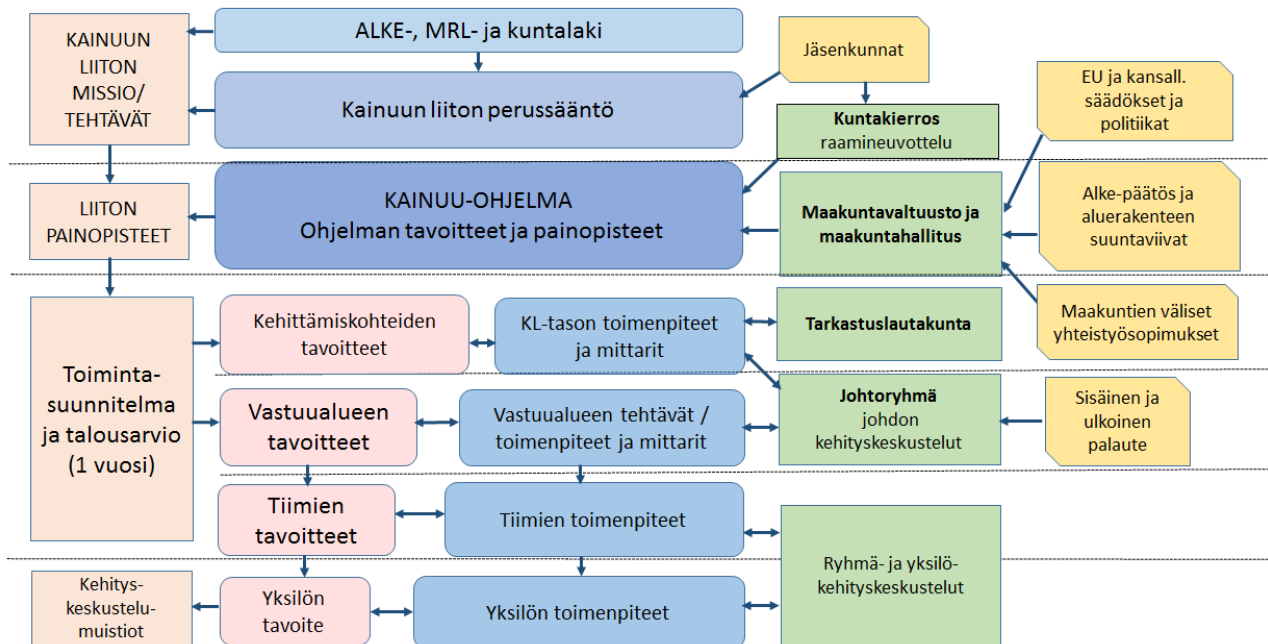
Alueidenkäytön tehtäväalana ovat muun muassa maankäyttö, energia, liikenne, luonnonvarat, ympäristö ja vaikutusten arviointi sekä näiden toimialavastuu asiantunte muksen, lausuntojen, yhteistyön ja edunvalvonnan kautta. Kansainvälisten asioiden osalta alueidenkäyttö vastaa Barentsin alueen liikenne- ja logistiikka-asioihin liittyvää yhteistyötä.

Hallintopalvelut keskittyvät vastuualueiden ja hallinnon tukipalvelujen järjestämiseen, joihin sisältyy luottamushenkilöhallinto ja viraston toimintaedellytykset. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut Kainuun liitto ostaa Monetra Oulu Oy:ltä ja ICT-palvelut Atea Finland Oy:ltä. Talouden suunnittelu ja seuranta hoidetaan Kainuun liitossa. Vuoden 2022 alusta Kainuun liitossa otetaan käyttöön Dynasty 10 asianhallintajärjestelmä asian- ja kokoushallinnan tehtävien hoitamista varten. Vuoden 2022 aikana selvitetään Dynasty 10 käyttöönoton mahdollistamia lisätoimintoja esimerkiksi sähköisten kokousten käyttöönotto.

Mainetyö, aluemarkkinointi ja viestintä maakuntajohtajan koordinoimana strategisena toimintana tukevat Kainuun aluekehittämisen strategisten tavoitteiden saavuttamista. Kainuun mainetyö on liiton keskeinen kehittämis- ja yhteistyöala. Mainetyön ja aluemarkkinoinnin maakunnallista yhteistyötä tehostetaan eri osa-alueilla tavoitteenaan lisätä Kainuun veto-, pito- ja elinvoimaa. Kainuun liiton viestintä koordinoi ja toteuttaa mainetyötä, jota tehdään verkostomaisesti yhteistyössä kuntien ja eri sidosryhmien kanssa.

Kainuun liiton viestintä huolehtii siitä, että kainuulaiset ja Kainuun liiton sidosryhmät saavat riittävästi ja ajoissa tietoa päätöksistä ja vireillä olevista asioista. Viestintä tukee kansalaisten osallisuutta ja mahdollisuutta vaikuttaa asioihin jo valmisteluvaiheessa. Viestintä on olennainen osa edunajamista ja maakuntien välistä yhteistyötä. Kainuun liiton viestinnän linjaukset ml. aluemarkkinoinnin ja mainetyön tavoitteet viestinnälle on päivitetty vuonna 2021.

Johtamisen, suunnittelun ja toiminnan tasot Kainuun liitossa

Kuva 3. Johtamisen, suunnittelun ja toiminnan tasot Kainuun liiton organisaatiossa

3.2 Suunnittelujärjestelmä

Kainuun liiton toimintaa ohjaavat aluekehityslainsäädäntö (Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta 756/2021), maankäyttö- ja rakennuslaki ja kuntalaki; ja toimintaa linjaa Kainuu-ohjelma, joka koostuu pitkän tähtäyksen strategisesta maakuntasuunnitelmasta 2040 ja maakuntaohjelmasta 2022–2025.

Maakuntaohjelman vuosittain tärkeimmiksi arvoidut kehittämistavoitteet ja toimenpiteet linjataan vuosittain tarkistettavassa maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmassa (TOPSU). Edunajaminen on keino edistää maakuntaohjelman toimeenpanoa, sillä suurin osa alueen kehittämiseen vaikuttavista päätöksistä tehdään maakunnan ulkopuolella. Edunajamisen linjaukset ovat siksi myös osana TOPSU:a. Maakunnat käyvät vuosittain aluekehitys- (ALKE) keskustelut valtioneuvoston kanssa. Keskustelut perustuvat yhdessä laadittuun tilannekuvaan ja keskusteluihin nostettuihin tärkeisiin neuvotteluteemoihin, jotka ovat maakunnan kriittisiä kehittämisteemoja ja perustuvat maakuntaohjelmaan, TOPSU:uun, hallituksen aluekehittämispäätökseen sekä valtioneuvoston ja alueen kesken vuorovaikutuksessa laadittuun ajantasaiseen tilannekuvaan, joka on myös TOPSU:n laatimisen pohjana.

Maakuntaohjelmatyö on laajaan ja avoimeen yhteistyöhön, sopimuksellisuuteen ja kumppanuuteen perustuvaa ja osallistavaa. Maakuntaohjelman tavoitteiden suuntaisesti kehitystä toteuttavat kuntien, oppi- ja tutkimuslaitosten, yhdistysten ja muiden keskeisten sidosryhmien omat strategiat. Maakuntaohjelman vahva asema perustuu lakiin alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeen-

panosta (756/2021 / § 26): ”Maakunnan alueella toimivien viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelma ja edistää sen toteuttamista. Viranomais-ten on pyydettävä maakunnan liitolta lausunto sellaisista suunnitelmista ja toimenpi-teistä, jotka poikkeavat merkittävästi maakuntaohjelmasta tai saattavat heikentää palvelujen saatavuutta, työllisyyttä tai elinvoimaa alueella.” Maankäyttö- ja rakennus-laissa säädetty maakuntakaava linkittyy kehittämistyöhön siten, että se ohjaa kunta-kaavoitusta, viranomaisten alueidenkäyttöä koskevaa suunnittelua ja päätöksentekoa sekä osoittaa maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita.

Uusi aluekehityslainsäädäntö korostaa sopimuksellisuutta aluekehittämisen työkaluna. Laki (756/2021) määrittelee asian seuraavasti: ”Alueiden kehittämistä koskevien ta-voitteiden toteuttamiseksi voidaan laatia yhteistyösopimuksia valtion, maakunnan lii-ton, kunnan, toimenpiteiden rahoittamiseen osallistuvien muiden viranomaisten ja muiden alueiden kehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa.” Kainuun liitto pyrkii tätä mahdollisuutta hyödyntämään maakunnan sisäisen **Kainuu-sopimuksen** muodossa.

3.3 Luottamushenkilöhallinto

Maakuntavaltuusto

Kainuun liiton ylin päätöksentekoelin on Kainuun maakuntavaltuusto, jossa on 35 jä-sentä. Maakuntavaltuusto päättää Kainuun liiton taloudesta, sen toiminnan ohjaukses-ta ja tätä toimintaa ohjaavista suunnitelmista. Lisäksi maakuntavaltuusto asettaa lii-ton toiminnalle tavoitteet. Kesän kuntavaalien jälkeen maakuntavaltuusto järjestäytyi uutta toimikauttansa varten syyskuussa 2021. Maakuntavaltuuston toimikausi on nel-jä vuotta 2021-2025. Maakuntavaltuusto kokoontuu kolme kertaa vuonna 2022.

Maakuntahallitus

Maakuntahallitus valvoo kuntayhtymän etua, edustaa kuntayhtymää ja tekee sen puo-lesta sopimukset. Maakuntahallituksessa on 12 jäsentä. Maakuntahallitukselle kuuluu viraston toiminnan ohjaus, Kainuun liiton tehtävistä huolehtiminen siten kuin niistä on lainsäädännön kautta velvoitettu ja lisäksi kuin niistä on perussopimuksessa sovittu.

Maakuntahallitus käsittelee liiton toimintaa, taloutta ym. koskevat raportit ja päättää raporttien osoittamien tulosten perusteella tulevista toimenpiteistä, mikäli niihin on aihetta tai tarvetta.

Maakuntahallitus kokoontuu 1-2 kertaa kuukaudessa vuonna 2022. Maakuntahallitus järjestää kokouksiaan Kajaanin lisäksi muissa jäsenkunnissa ja tekee vierailumatkoja lähimaakuntiin ja ulkomaille huomioiden luonnollisesti mahdollisen koronavirustilan-teen.

Kesän kuntavaalien jälkeen uuden maakuntahallituksen toimikausi alkoi syyskuussa 2021 (jäsenten valinta maakuntavaltuuston kokouksessa syyskuussa 2021). Maakun-tahallituksen toimikausi kestää valtuustokauden ajan eli neljä vuotta 2021-2025.

Tarkastuslautakunta

Maakuntavaltuusto on valinnut Kainuun liiton tarkastuslautakuntaan seitsemän (7) jäsentä. Tarkastuslautakunnan tehtävistä säännellään kuntalain 14 luvun 121 §:ssä ja Kainuun liiton hallintosäännön 7 luvun 53 §:ssä.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on muun muassa:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Edellä mainittujen lisäksi tarkastuslautakunnan on:

- seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi
- huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa sekä
- tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kesän kuntavaalien jälkeen uuden tarkastuslautakunnan toimikausi alkoi syyskuussa 2021 (jäsenten valinta maakuntavaltuuston kokouksessa syyskuussa 2021). Tarkastuslautakunnan toimikausi kestää valtuustokauden ajan eli neljä vuotta 2021-2025.

Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR)

Maakuntahallitus on asettanut maakunnan yhteistyöryhmän ja hyväksynyt sille työjärjestyksen perustuen aluekehityslakiin. Yhteistyöryhmä koostuu maakunnan liitosta sekä sen jäsenkunnista, valtion hallintoon kuuluvista organisaatioista ja viranomaisista, jotka rahoittavat ohjelmia. Ns. sosiaalipartnerit eli työmarkkina- ja elinkeinojärjestöt sekä kansalaisyhteiskuntaa edustavat yhteisöt ovat edustettuina yhteistyöryhmässä. Maakunnan yhteistyöryhmä kokoontuu tarpeen mukaan noin 5 kertaa vuonna 2022.

Yhteistyöryhmä on asettanut **sihteeristön**, jolle on delegoitu rakennerahastohankkeiden valmistelu ja pienten hankkeiden hyväksymiskäsittely. Maakuntajohtaja toimii sihteeristön puheenjohtajana ja MYR:n esittelijänä. Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö kokoontuu tarpeen mukaan.

Kainuun maakunnallinen nuorisovaltuusto

Kainuun maakuntahallituksen perustaman nuorisovaltuuston toiminnan tavoitteena on kuulla alueen nuoria ja saada nuorten näkemys erityisesti heitä koskeissa asioissa

maakunnalliseen päätöksentekoon ja koko maakuntaa koskevien asioiden valmisteluun. Nuorisovaltuuston toimintamuotoina ovat nuorisofoorumin järjestäminen kerran vuodessa, kansanedustajien ja kummivaltuutettujen tapaamiset, kannanotot ja aloitteiden tekeminen, osallistuminen omalta osaltaan maakunnalliseen ohjelmatyöhön sekä maakunnallisten palvelujen ja toimintojen suunnitteluun eri ryhmien kautta. Kainuun maakunnallisella nuorisovaltuustolla on läsnäolo-oikeuden lisäksi puheoikeus maakuntavaltuuston kokouksissa. Maakunnallinen nuorisovaltuusto kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. Maakunnallisen nuorisovaltuuston toimintaa ei ole erikseen määritelty laissa vaan nuorisovaltuusto osallistuu ja vaikuttaa nuorisolain 6 luvun 24 §:n mukaisesti alueellista (maakunnallista) nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn.

Heinäkuun 2021 alusta voimaan astuneessa laissa hyvinvointialueesta (611/2021) säädetään hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimistä pykälässä 32, jota sovelletaan maaliskuun 2022 alusta lähtien. Aluehallituksen on asetettava nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi mm. hyvinvointialueen nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä. Nyt toimiva Kainuun maakunnallinen nuorisovaltuusto vastaa laissa määriteltyä vaikuttamistoimielintä. Tavoitteena on saada nuoret entistä tiiviimmin mukaan Kainuun hyvinvointialueen ja lapsia sekä nuoria koskevien tulevien palvelujen suunnitteluun.

Kainuun valmiusfoorumi

Valmiusfoorumi on alueellisen varautumisen yhteistoimintamalli, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistoimintana. Kainuun valmiusfoorumin toiminta on käynnistynyt 27.05.2019. Yhteistoimintamalli kokoaa yhteen Kainuussa toimivat turvallisuusviranomaiset, kunnat, elinkeinoelämän ja vapaaehtoissektorin. Foorumin toiminta mahdollistaa myös yhteisten varautumissuunnittelun prosessien toteuttamisen tarvittaessa yli maakuntarajojen.

Valmiusfoorumin ensisijaisena tavoitteena on kyetä muodostamaan alueen yhteinen näkemys siitä, miten alueen varautumista kokonaisuutena pitää kehittää. Toisena keskeisenä tavoitteena on saavuttaa yhteinen ymmärrys alueen eri toimijoiden valmiudesta. Olennaista on, että kaikki maakunnan toimijat kykenevät suoriutumaan normaaliolojen häiriötilanteista ja mahdollisesta poikkeusolotilanteesta sekä turvaamaan kaikissa oloissa palvelutuotantonsa. Kainuun valmiusfoorumin vetovastuu on Kainuun liitolla ja puheenjohtajana toimii maakuntajohtaja.

3.4 Maakunnan yhteistoiminta

Kainuun liiton kansainvälisen yhteistyön yleistavoitteena on, että ”kansainvälistämisellä vauhditetaan Kainuun aluetalouden kestäväää kasvua sekä osaltaan turvataan osaan työvoiman saantia ulkomailta tulevan työvoiman avulla.” Kainuu toimii sekä Pohjois-Suomen että Itä-Suomen neuvottelukunnassa ja pyrkii edistämään aktiivisesti koko IP-suuralueen yhteisiä intressejä.

lähde: Kainuun kuvapankki

4. STRATEGISET TAVOITTEET 2022–2024

4.1 Kainuun liiton toimintastrategia

Kainuun liiton toiminta-ajatus, arvot ja visio

Kainuun liitto toimii maakunnan ja sen asukkaiden toimintaympäristön, elinkeinojen ja palveluiden kehittäjänä. Kainuun liitto edistää yhteistyötä maakunnan kehittämisen kannalta keskeisten toimijoiden kanssa ja ajaa maakunnan asukkaiden ja kuntien etuja. Tämän toteuttamiseksi Kainuun liitto toteuttaa hankkeita ja tekee tutkimus-, kehittämis-, suunnittelu- ja edunajamistyötä toimien jäsenkuntien ja muiden sidosryhmien yhteistyöelimenä.

Kainuun liiton toiminnalliset arvot ovat vastuullinen asiantuntemus, avoin vuorovaikutus ja keskinäinen luottamus. Kainuun liiton visiona on olla arvostettu ja tuloksellinen Kainuun kehittäjä ja haluttu yhteistyökumppani.

Kuvaan 3 on koottu Kainuun liiton johtamista ja toiminnan suunnittelua ohjaavat eritasoiset prosessit. Vuosien 2022-2024 toiminnan uusiin linjauksiin on merkittävimmin vaikuttanut Kainuun liiton kuntakierrokselta saama palaute. Kuntakierroksen perusteella kiteytettynä Kainuun liiton rooli nähdään erityisesti yhteistyöhön kokoavana toimijana samalla, kun sen tulee tunnistaa kuntien erilaisuus ja huomioitava niiden erityispiirteet.

Kainuu-ohjelma

Kainuu-ohjelma on Kainuun liiton oman toiminnan strateginen kehys, toiminnan linjausten perusta ja se antaa liiton aluekehitystoiminnalle tavoitteet. Lisäksi maakuntaohjelma lain alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (756/2021/ 27 §) mukaan ohjaa eri viranomaisten toimintaa: "Maakunnan alueella toimivien viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelma ja edistää sen toteuttamista. Viranomaisten on myös muutoin arvioitava

toimenpiteidensä vaikutuksia alueen kehitykseen. Viranomaisten on pyydettävä maakunnan liitolta lausunto sellaisista suunnitelmista ja toimenpiteistä, jotka poikkeavat merkittävästi maakuntaohjelmasta tai saattavat heikentää palvelujen saatavuutta, työllisyyttä tai elinvoimaa alueella.”

Kainuu-ohjelman painopisteistä elinkeinojen kehittäminen, osaavan työvoiman riittävyys sekä osaamisen, väestötavoitteiden, saavutettavuuden, monipaikkaisuuden, maineyön ja kansainvälistymisen linjaukset ovat Kainuun liiton toiminnan kehittämisen lähtökohtia.

Vuoden 2021 lopussa maakuntavaltuusto hyväksyy uuden Kainuu-ohjelman. Kainuu-ohjelma muodostuu maakuntasuunnitelmasta 2040 ja maakuntaohjelmasta 2022–2025. Vuoden 2022 alussa laaditaan vuosiksi 2022–2023 maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma (TOPSU), jossa on maakuntaohjelman strategiset kärjet seuraavalle kahdelle vuodelle.

Kainuu ohjelman strateginen tavoite:

Kainuun visio 2040:
Muuttovoiton ja monipaikkaisuuden Kainuussa on vapaus ja mahdollisuudet luonnonläheiseen merkitykselliseen elämään

Kainuu 2040 on hyvinvoiva, moderni ja elinvoimainen maakunta, haluttu asumisen, työnteon, opiskelun ja vapaa-ajan vieton paikka. Kainuulaisessa vapaudessa yhdistyvät ainutlaatuiselle tavalla puhdas pohjoinen luonto: järvet, joet, jylhät vaarat ja erämaat monipuolisiin ja helposti saavutettaviin palveluihin, vetovoimaisiin opiskelu- ja työpaikkoihin, järjestötoimintaan sekä moderniin innovatiivisuuteen ja rohkeuteen. Kainuussa, vapauden valtakunnassa, on vapaus elää omannäköistä merkityksellistä elämää. Ihmisten erilaisuus ja monikulttuurisuus ovat innovatiivisuuden ja luovuuden mahdollistavia voimavaroja, joita Kainuussa tuetaan.

Kainuu 2040 visioon tiivistyy maakunnan kehittämisen keskeiset tavoitteet:

- 1) muuttotappio kääntyy reiluksi muuttovoitoksi ja väestön väheneminen hidastuu, niin että osaavan työvoiman riittävyys ja maakunnan elinvoimaisuus vahvistuvat. Tavoiteltava muuttovoitto edellyttää Kainuun veto- ja pitovoiman merkittävää parantamista.
- 2) matkailu, vapaa-ajan asuminen, kakkosasunto, etätyö ja muu monipaikkainen asuminen kasvavat ja tuovat lisää viipymiä Kainuuseen.
- 3) luonnonläheisyys edellyttää ilmasto- ja ympäristövastuullisuuden toteutumista ja merkityksellisyys elinvoimaisia ja avoimia merkitysyhteisöjä, jotka koostuvat hyvinvoivista yksilöistä ja perheistä sekä elinvoimaisista työ- ja opiskelupaikoista, yrityksistä, julkisesta sektorista, kunnista ja järjestöistä. Kainuulaisiin merkitysyhteisöihin on helppo tulla ja kiinnittyä. Kaikki tuntevat itsensä tervetulleiksi ja olonsa turvalliseksi.

Kainuu-ohjelman toteutusta ohjaavat arvot ovat positiivisuus, koko Kainuun huomioiminen, suvaitsevaisuus ja kestävä kehitys. Arvot ohjaavat Kainuun kehittämistä ja tehdyt toimet toteuttavat niitä. Kainuulaiset arvot ovat vision ytimessä. Arvojen noudattaminen on vision saavuttamisen ehdoton edellytys.

Maakuntasuunnitelmassa asetettujen vuoteen 2040 ulottuvien määrällisten tavoitteiden toteutuminen mittaa myös vision saavuttamista. Kainuun maakuntaohjelman visio ja painopisteet muodostavat alla olevassa kuvassa esitetyn kokonaisuuden:

Kuva 4. Kainuun maakuntaohjelman 2022–2025 kehittämisen painopisteet, Kainuu-ohjelman visio, arvot sekä keskeiset keinot vaikuttavaan tehostamiseen

Maakuntakaava

Maakuntakaava sisältää yleispiirteisen suunnitelman alueiden käytöstä maakunnassa. Maakuntakaavassa esitetään alueidenkäytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakuntakaavalla ohjataan kuntien kaavoitusta ja viranomaisten toimintaa. Kainuussa on voimassa kokonaismaakuntakaava ja neljä teemakohtaista vaihemaakuntakaavaa. Valmisteilla on vuonna 2019 käynnistynyt tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamista koskeva vaihe-maakuntakaavan laatimisprosessi.

Maakuntakaavat hyväksytään maakuntavaltuustossa. Eri ministeriöt ja viranomaiset osallistuvat maakuntakaavan laadintaan lausuntomenettelyn ja viranomaisneuvottelujen kautta. Laatimisprosessin aikana maakuntakaavatyötä ohjaa maakuntahallitus.

Kainuun voimassa olevat maakuntakaavat mukailevat lähtökohdiltaan maakuntasuunnitelmassa ja -ohjelmassa esille tulleita aluekehityksen peruseriaatteita ja ydinstrategioita. Kaikki keskeiset maankäyttömuodot käsittävä kokonaismaakuntakaava on vahvistettu v. 2009. Sitä täydentävillä vaihemaakuntakaavoilla on ratkaistu puolustusvoimien, kaupan ja tuulivoimaloiden maankäyttökysymyksiä. Kokonaismaakuntakaavan tarkistaminen valmistui vuoden 2019 lopussa ja kaava tuli lainvoimaiseksi helmikuussa 2020.

Vuonna 2015 maakuntavaltuustossa hyväksytty ja tammikuun 2017 lopussa vahvistettu Kainuun tuulivoimamaakuntakaava tuli lainvoimaiseksi toukokuussa 2019. Tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen tuli lainvoimaisuuspäätöksen jälkeen välittömästi ajankohtaiseksi toimialan nopean teknisen kehityksen tuomien uusien tarkastelumahdollisuuksien ja mahdollisten uusien tuulivoimapotentialisten alueiden sekä tuulivoimatoimijoiden aktiivisuuden myötä. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen käynnistyi vuonna 2019. Vuoden 2020 aikana maakuntakaavaprosessi eteni luonnosvaiheeseen, jonka jälkeen prosessi etenee ehdotusvaiheeseen vuonna 2022.

Kainuun aluerakenteen lähtökohtana ovat Kajaani – Sotkamo alueen kehittäminen maakuntakeskuksena, Kuhmoa ja Suomussalmea kehitetään seudullisina keskuksina ja muita kuntakeskuksia paikallisina asumisen, työpaikkojen ja palvelujen keskuksina. Kaikkien osa-alueiden kehittämistä tuetaan liikenneverkostojen ylläpidolla ja kehittämisellä sekä maakuntarajat ylittävillä kehittämisvyöhykkeillä.

Strateginen tavoite: Vahvistetaan Kainuun vetovoimaisuutta saavutettavuuden, kilpailukyvyn, kehittämisen, osaamisen ja asuinpaikan viihtyvyyden kautta. Hyvä saavutettavuus, elinvoimaiset kuntakeskukset ja taajamat ovat erityisen tärkeitä alueen tasapuoliselle ja tasapainoiselle kehitykselle väestön hyvinvoinnin näkökulmasta. Kainuun luonnonvaroja hyödynnetään monipuolisesti ja kestävästi. Jo vakiintuneen Vt 22 OuKa / Tervantie yhteistyön lisäksi tehostetaan kehittämiskäytäviin Vt 5 (ml. Savon rata) ja Vt 6 NiiKa liittyvää ylimaakunnallista yhteistyötä. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa kehitetään liikennejärjestelmäsuunnittelun ja tienpidon suunnittelun yhteistyötä. Itäisen ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa tehdään ylimaakunnallista liikennestrategia- ja liikennejärjestelmäyhteistyötä sekä niihin liittyvää edunajamista. Kainuun liikennejärjestelmätyöryhmän toiminnan kautta edistetään maakunnallista liikennejärjestelmätyötä ja siihen liittyvää edunvalvontaa.

kuva: Arja Korhonen

4.2 Strategiset tavoitteet vuosille 2022–2024

Kainuu-ohjelma on Kainuun liiton oman toiminnan strateginen kehys, toiminnan linjausten perusta ja se antaa liiton aluekehitystoiminnalle tavoitteet. Maakuntaohjelma perustuu yhteiselle tilannekuvalle ja maakunnan päättäjien poliittisen tahdon mukaisille tavoitteille.

Elinkeinoelämän, hyvinvoinnin ja toimintaympäristön kehittämisen painopisteet

Kainuun liitto tekee perustehtäviensä mukaisesti kehittämistyötä, jolla vahvistetaan maakunnan veto- ja pitovoimaa, elinvoimaisuutta sekä ulkoista ja sisäistä saavutettavuutta, asukkaiden hyvinvointia sekä maakunnan kykyä vastata sosiaali- ja terveydenhuollon nykyisiin ja tuleviin haasteisiin. Koronakriisin jälkihoidon ja jälleenrakennuksen alueellisten toimien kokoamiseksi laadittiin Kainuun liiton johdolla Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma (TOPSU 2021-2022).

TOPSU:ssa 2021–2022 linjatut tärkeimmät kehittämispainotukset ovat työvoiman saannin varmistaminen koulutuksella, rekrytoinneilla, työperäisellä maakuntaan muuttolla, työttömien sekä työvoiman ulkopuolella olevien työllistämisellä. Tämän lisäksi kriittisiä kehittämisen kohteita ovat teollisten ja palvelualan investointien saaminen maakuntaan, yritysten määrän kasvu sekä kilpailukyvyyn ja kestäväen kasvun vauhdittaminen. Kainuun ulkoista ja sisäistä saavutettavuutta tulee (mkl. tietoliikenteellinen saavuttavuus kehittäminen) kehittää niin korkealle tasolle, että saavutettavuudesta tulee Kainuun kilpailuetu.

Älykäs erikoistuminen on alueellisen kehittämisen keino, jossa Kainuuta kehitetään vahvistamalla korkean osaamisen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa. Eri-tyyppisen keskeistä on Kainuun aluetalouteen merkittävää lisäarvoa luovien kärkitoimialojen (biotalous, kaivannaisala, teknologiateollisuus ja matkailu) sekä palveluiden jalostusarvon ja työn tuottavuuden vahvistaminen. Kainuun älykkään erikoistumisen strategia 2021-2027 sisältää viisi teemaa ja kolme instrumenttia (ks. kuva 4). Mainitut viisi teemaa sisältävät kolme vertikaalista teemaa: 1) Tutkimuksen lisääminen ja innovaatioiden edistäminen, 2) Erikoistumispohjan vahvistaminen ja monipuolistaminen teollisuudessa (biotalous, kaivos, metalli ja teknologiateollisuus) ja palveluissa (osaamisintensiiviset palvelualat) sekä 3) Yhteydet, integraatio ja toimenpiteet alueiden väliseen yhteistyöhön. Lisäksi älykkäässä erikoistumisessa on kaksi läpileikkaavaa teemaa: digitaalinen ja vihreä siirtymä, joita sovelletaan kaikkiin älykkään erikoistumisen toimialoihin.

Kainuun älykkään erikoistumisen strategia (RIS3) 2021–2027 - Teemat ja toimialat				
Välineet: koordinaatioryhmä ja hallinto, EDP, rahoitus ja tekninen tuki	TEEMA 1 Tutkimuksen lisääminen ja innovaatioiden edistäminen	TEEMA 2 Erikoistumisohjelman vahvistaminen ja monipuolistaminen Tärkeä osa teeman 2 hankkeista perustuu aihealueella 1 tuotettujen soveltavien tutkimustulosten hyödyntämiseen.		TEEMA 3 Yhteydet ja integraatio, toimenpiteet alueiden väliseen yhteistyöhön Väline, jolla helpotetaan priorisoitujen toimialojen teemoja 1 ja 2.
	INNOVAATIOIDEN KEHITTÄMINEN (soveltava tutkimus) 1. Mittaustekniikka 2. Pelillistäminen ja edistyskelliset simulointitekniikat (3D, VR, AR) 3. Big data -analytiikka ja suurteholaskenta 4. Kiertotalous kaivosteollisuudessa ja biotaloudessa	2A) TEOLLISUUS: biotalous, kaivostoiminta, metalli ja ICT Teollisuuden nykyaikaistamisen edistäminen investoimalla: 1. Uusien tuotteiden kehittämiseen 2. tuotantoprosessien parantamiseen (esim. I4.0käyttöönotto) 3. tuotteiden ympäristö- ja laatutason parantamiseen	2B) OSAAMIS-INTENSIIVISET PALVELUALAT 1. Ammattimainen (talvi)urheilu sekä urheiluvallmennus ja harjoittelu 2. Aktiviteettimatkailu 3. Sosiaali- ja terveyspalvelut Digitaalisuutta hyödyntäviä innovaatioita käytetään palvelujen tuotannon tehostamiseen (erityisesti sote-palvelut) sekä palveluista saatavan lisäarvon kasvattamiseen. Lisätään kansainvälistä yhteistyötä palvelujen kehittämiseen liittyvässä TKI-toiminnassa.	ALUEELLISEN INNOVAATIOJÄRJESTELMÄN PAREMPI TOIMIVUUS 1. Innovaatioinfrastruktuurit 2. Mukaanpääsy alueidenvälisiin, kysyntävetoisiin innovaatioprosesseihin 3. Kehittyvät teollisuudenalat ja innovaatioalustat, mkl. alueidenväliset arvoketjut, klusterit, S3 kumppanuudet 4. Alustatalous 5. Investointien saaminen RIS3 teollisuudenaloille
	Yhteiset, monialaiset RIS3 teemat ja tavoitteet			
	TEEMA 4: Digitaalinen muutos Digitaalisen muutoksen vahvistaminen teemassa 2 priorisoiduilla teollisuudenaloilla. Tätä tarkoitusta varten teeman 4 hankkeissa saatetaan hyödyntää teemassa 3 tarjottuja alueidenvälisiä yhteistyömahdollisuuksia ja/ tai teemassa 1 kehitettyjä innovatiivisia ratkaisuja. 1. Teollisuuden 4.0 käyttöönotto, mukaan lukien robotiikka ja automaation sovellukset 2. Big data -analytiikan ja suurteholaskennan hyödyntäminen			
	TEEMA 5: Green Deal Teema 5 koskee sekä Green Deal -ratkaisujen soveltamista, että niiden kehittämistä, mikä johtaa tehokkaasti teollisuuden ympäristöystävälliseen muutokseen teemassa 2. Tätä tarkoitusta varten teeman 5 hankkeissa saatetaan hyödyntää aihealueella 3 tarjottuja alueidenvälisiä yhteistyömahdollisuuksia ja/ tai teemassa 1 kehitettyjä innovatiivisia ratkaisuja. 1. Puhtaan, kohtuuhintaisen ja turvallisen energian tuotanto ja käyttö 2. Kiertotalouden ja ympäristöllisesti kestävä tuotannon lisääminen teollisuudessa 3. Pelloilta pöytään: oikeudenmukainen, terveellinen ja ympäristöystävällinen ruokajärjestelmä 4. Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen 5. Ekosysteemien ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja palauttaminen 6. "Pidetään kaikki mukana" eli oikeudenmukainen siirtyminen			

Kuva 5. Kainuun älykkään erikoistumisen strategia (RIS3) 2021–2027 – Teemat ja toimialat

Maakuntaohjelman 2022–2025 ja EU:n rakennerahastokauden 2021–2027 toteutuminen

Maakuntaohjelma 2022–2025 hyväksytään maakuntavaltuustossa joulukuussa 2021. Vuoden 2022 alussa laaditaan Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma (TOPSU) 2022–2023. TOPSU valmistellaan kahden vuoden välein ja tarkistetaan vuosittain maakunnan liiton johdolla. TOPSU:lla ohjataan rakennerahastovarojen, maaseutu- ja kalatalousrahastojen sekä Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmien toteutusta sekä maakunnan edunvalvontaa maakuntasuunnitelman ja -ohjelman tavoitteiden suuntaiseksi. TOPSU:ssa voidaan nostaa kehittämisen keskiöön asioita, jotka yhteisen jae-tun tilannekuvan perusteella nähdään erityisen tärkeinä. Tilannekuva muotoutuu ja päivittyy jatkuvan poliittisen ohjauksen (maakuntahallituksen ja -valtuuston työ ja

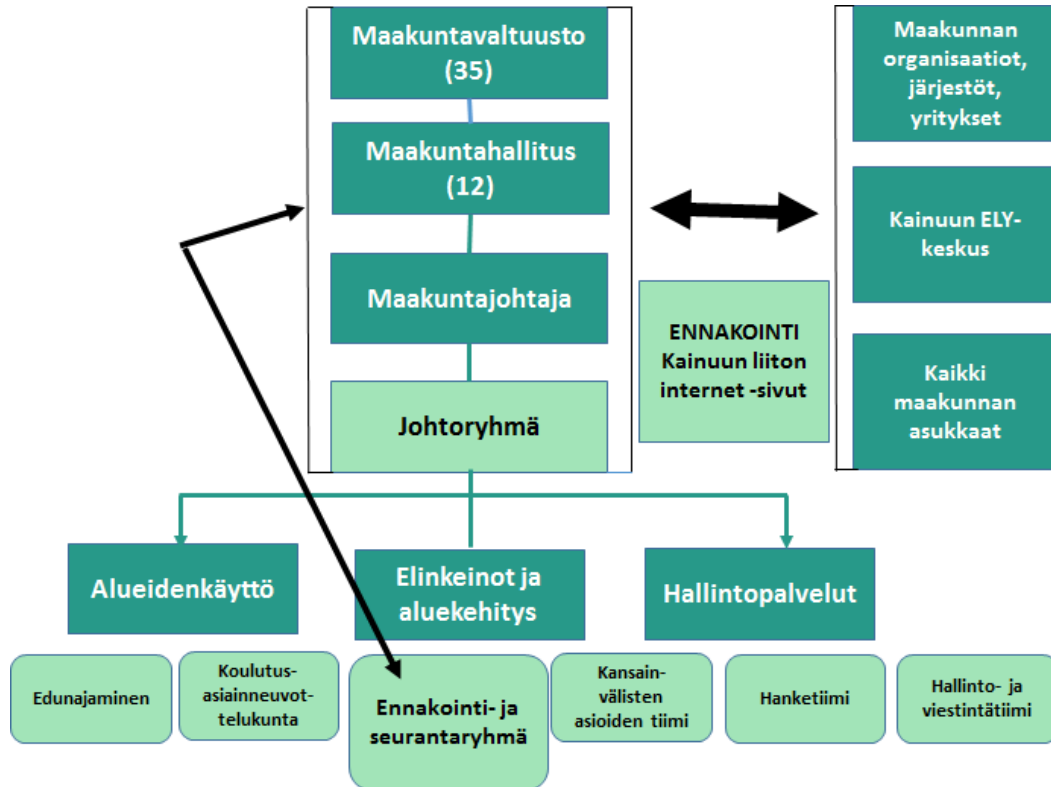
päätökset), omistajaohjauksen perusteella (Kainuun liiton vuosittainen kuntakierros) sekä näille foorumeille virkатыönä valmisteltava taustamateriaalin eli maakunnan kehityksen ennakointi ja seurantatyön kautta.

Ennakointi ja osaamisrakenteiden kehittäminen Kainuussa

Kainuun ennakointi- ja seurantaryhmä vastaa maakunnallisesta ennakointiprosesseista ja yhteistyöstä. Kainuun liitto koordinoi ryhmää ja ennakointityötä eli seuraa maakunnan tilaa ja ennakoii tulevaa kehitystä. Ryhmän jäsenet toimivat oman organisaationsa ennakoinnin yhteyshenkilöinä. Ennakoinnin foorumeina toimivat ryhmän kokoukset, seminaarit ja tulevaisuusfoorumit. Kokoava foorumi on Kainuun ennakointiportaali ([Ennakointi ja seuranta - Kuiskintaa - Kainuun liitto](#)), joka on vuorovaikutteinen Kainuuta koskevan ennakointitiedon ja keskustelun areena, jolla on myös sosiaalisen median kanavat (Twitter ja Facebook).

Ennakointi- ja seurantaryhmään kuuluvat: Kainuun liitto, Kainuun ELY-keskus, Kainuun TE-toimisto, Kajaanin yliopistokeskus, Kainuun sote, Kajaanin ammattikorkeakoulu, Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut Aikopa, Kainuun ammattiopisto/Kajaanin koulutusliikelaitos, Kainuun kuntien edustajat ja Kainuun yrittäjät. Ennakoinnin asemoituminen Kainuun liiton organisaatiossa on kuvattu seuraavassa kuvassa:

KAINUUN LIITON ENNAKOINNIN PROSESSIT

Kuva 6. Kainuun liiton ennakoinnin prosessit

Ennakoinnin toimintatapaa kehitetään entistä vuorovaikutteisemmaksi ja avoimemmaksi, jotta pystytään proaktiivisesti vastaamaan nopeasti muuttuvan toimintaympäristön asettamiin haasteisiin ja jotta vahvistetaan maakunnan toimijoiden yhteistä ja-ettua tilannekuvaa ja näkemystä tulevista uhkista ja mahdollisuuksista.

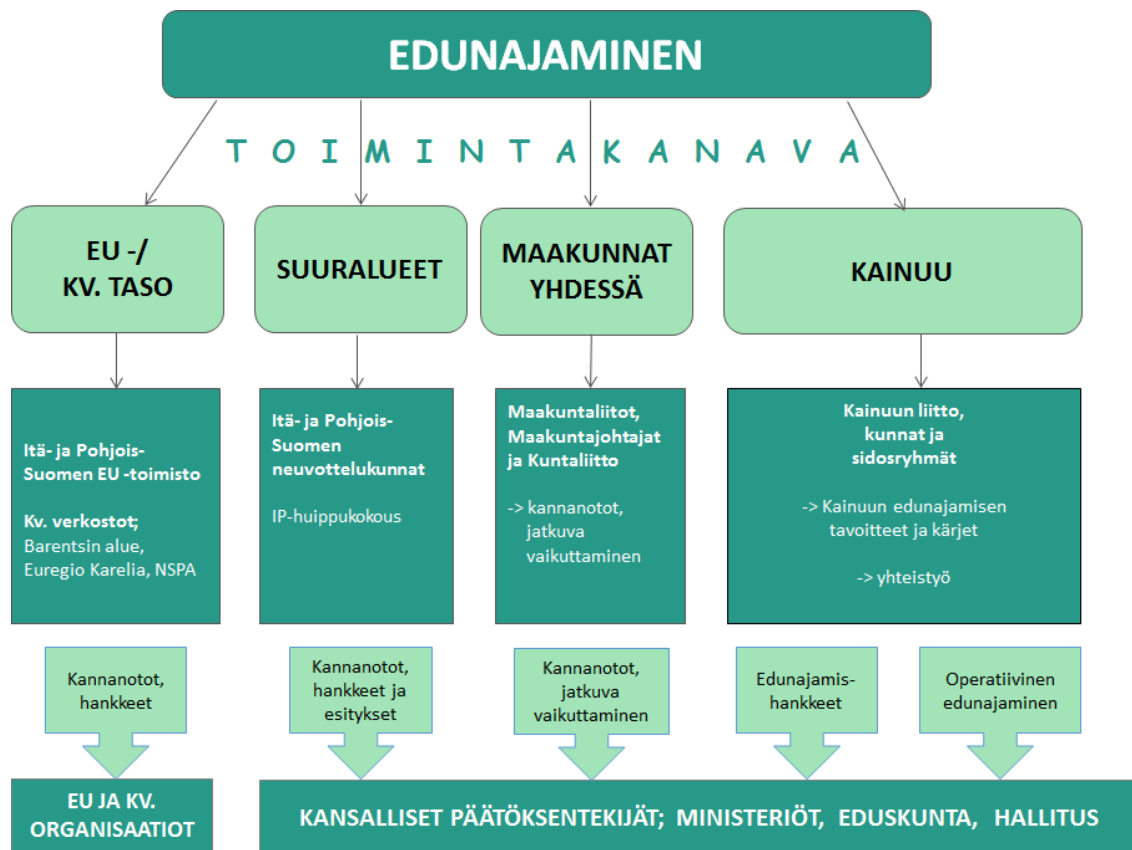
Maakunnan edunajaminen ja yhteistyö

Edunajaminen ja alueyhteistyö ovat keinoja toteuttaa maakuntaohjelman tavoitteita ja aluekehitystehtävää. Kokonaisuuteen kuuluvat kuvan 7 mukaisesti kansallinen ja kansainvälinen edunvalvonta. Kainuun liiton edunajamista koordinoi maakuntajohtaja. Edunvalvontaa ohjataan jatkuvasti maakuntahallituksen kokouksissa (ajankohtaistapaamiset) ja toteutetaan tiiviissä yhteistyössä jäsenkuntien, keskeisten sidosryhmien kanssa sekä maakuntien yhteistyönä.

Kainuun edunajamisen painopisteet ja tavoitteet seuraaville vuosille asetetaan maakuntahallituksen päätöksellä alkuvuodesta 2022. Edunajamisen painopisteitä ovat yleisesti olleet:

1. Kainuun positiivisen rakennemuutoksen tukeminen
2. Kainuun saavutettavuuden parantaminen
3. Investointien varmistaminen Kainuuseen
4. Kuntien ja maakuntien aseman vahvistaminen
5. Valtion toiminnot ja paikkariippumaton työ Kainuussa
6. Rajayhteistyön vahvistaminen

Edunajamisen eri painopisteitä varten voidaan tarpeen mukaan laatia ”alaohjelmia” kuten maakunnan sisäisiin liikennehankkeisiin tai lainsäädäntöön ja valtion eri ohjelmiin vaikuttaminen. Tuleviin hallitusohjelmiin sekä valtion budjettipäätöksiin vaikuttaminen ovat keskeisiä edunajamisen kohteita. Euroopan unionin säädöksillä ja politiikoilla on ollut kasvava merkitys myös alue- ja paikallistason toimintoihin. Tämän vuoksi Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien yhteistyö EU-edunvalvonnassa tulee jatkossa yhä enemmän korostumaan.

Kuva 7. Edunajamisen toimintamalli ja kohteet

5. TAVOITTEET JA TOIMINTA VUOSINA 2022 – 2024

5.1 Tulevaisuustyö

Kainuun tilannekuva, ennakointi ja tietopalvelu

Ennakointi on Kainuu-ohjelman tavoitteiden toteutumisen ja aluekehityksen aktiivista, jatkuvaa seurantaa ja ennakointia sekä EU-ohjelmien toteutuksen ja vaikuttavuuden arviointia.

Kainuun väestö vähenee ikärakenteesta johtuvan suuren kuolleisuuden ja alhaisen syntyvyyden takia. Vuonna 2020 Kainuussa oli 71 664 asukasta. Korona-aikana vuosina 2020–2021 poismuutto Kainuusta hidastui ja tulomuutto Kainuuseen kasvoi. Puolet Kainuun kunnista sai muuttovoittoa vuonna 2020. Positiiviset muuttoluvut ovat erityisesti maahanmuuton ansiota. Vuonna 2020 ulkomailta Kainuuseen muutti 200 henkilöä enemmän kuin Kainuusta ulkomaille. Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä on kuitenkin vain 2,1 prosenttia. Kainuun haasteena on nuorten (erityisesti nuorten naisten) poismuutto opiskelutarjonnan kapea-alaisuuden takia. Nuorten miesten ja

nuorten naisten määrän ero alueella on huomattavan suuri. Nuorista 20–29 vuotiaista naisia on 43 prosenttia. Tilastokeskus ennustaa Kainuun väestön vähenevän noin 60 000:een vuoteen 2040 mennessä. Kainuun ikärakenne ja vähenevä väestö tuovat haasteita alue- ja kuntataloudelle. Heikko huoltosuhde, ohut verokertymä ja sote-palvelujen kasvavat kustannukset heikentävät kuntien taloutta. Muuttovoiton kasvataminen, uusien investointien, työpaikkojen ja työntekijöiden, opiskelijoiden ja asukkaiden sekä matkailijoiden ja monipaikkaisten vapaa-ajan viettäjäiden ja etätyöntekijöiden saaminen maakuntaan on kriittistä, jotta verotulot sekä kulutuskysyntä lisääntyisivät.

Kainuun sisäinen kehitys on polarisoitunutta. Kainuun väestöstä 51 prosenttia asuu Kajaanissa ja 72 prosenttia Kajaanin seutukunnassa. Kehys-Kainuussa väestö vähenee ja väestörakenne vanhenee nopeammin: väestöstä 65 vuotta täyttäneitä on kolmannes. Väestöllinen huoltosuhde vaihtelee Kajaanin 65,5:sta Hyrynsalmen 102,9:ään. Taloudellinen huoltosuhde on paras Sotkamossa (142,1) ja haastavin Puolangalla (232,6). Elokuussa 2021 työttömyysaste oli koko Kainuussa 9,5 prosenttia vaihdellen Sotkamon 6,3 prosentista Puolangan 13,8 prosenttiin. Uusia avoimia työpaikkoja on syntynyt niin Kehys-Kainuuseen kuin Kajaanin seutukuntaan, mutta avoimista työpaikoista 82 prosenttia sijaitsee Kajaanin seutukunnan alueella (kesäkuu 2021).

Tuoreen maakuntakuvatutkimuksen (2021) mukaan **Kainuun tunnettuus** on yhä varsin matalaa, mutta on kohentunut. Mielikuva Kainuusta oli kokonaisuudessaan myönteinen lähes 60 prosentilla vastaajista. Positiiviset mielikuvat liittyvät ennen kaikkea matkailuun. Matkailun kautta saadut hyvät kokemukset voivat toimia myös porttina pysyvään asumiseen Kainuuseen. Vuonna 2020 Kainuu kasvatti matkailun markkinaosuuttaan 6,1 prosenttiin, mikä tarkoitti 42 prosentin kasvua.

Erot suomalaisten ja **kainuulaisten hyvinvoinnissa** sekä Kainuun sisäiset väestön hyvinvointierot ovat edelleen suuret. Keskeisimmät haasteet Kainuussa kansalaisten hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen liittyen ovat: mielenterveys ja päihteisiin liittyvät ongelmat, epäterveelliset elämäntavat ja huono toiminta- ja työkyky, alhainen osallisuus ja yksinäisyys, tapaturmat, väkivallan uhka ja turvattomuuden tunne. Työllisyysaste, erityisesti miehillä, on Kainuussa selkeästi maan keskiarvon alapuolella. Työllisyysasteen nostaminen parantaa alueen väestön toimeentuloa, vahvistaa yksilön toiminnan mahdollisuuksia ja hyvinvointia sekä pienentää sosiaali- ja terveydenhuollon kuluja.

Työvoiman eläköityminen, tulevat tuotannolliset investoinnit sekä yritysten kasvu ja uusien perustaminen ovat luoneet työpaikkoja. Kainuu on nopeasti siirtynyt korkeasta työttömyydestä **positiivisen rakennemuutoksen** alueeksi ja mahdollisuuksien maakunnaksi. Kainuussa on avoimia työpaikkoja laajasti eri toimialoilla sekä monipuoliset koulutus- ja harrastusmahdollisuudet. Maakunnassa on kaikki ainekset luonnonläheiseen ja sujuvaan arkeen ja merkitykselliseen elämään.

Kainuun liitto toteutti syksyllä 2021 Kainuussa syntyneille ja asuville, Kainuusta pois muuttaneille sekä maakuntaan muualta muuttaneille **12–29-vuotiaille nuorille kyselyn**. Siihen vastasi 314 nuorta (naisia 67 %, miehiä 31 % ja 2 % ei kertonut sukupuoltaan). Neljännes nuorista uskoi asuvansa Kainuussa 10 vuoden kuluttua, mutta peräti 39 % ei uskonut.

Positiivinen rakennemuutos on luonut myös kasvukipuja, joista keskeisin on **osaavan työvoiman saatavuus**. Nopea kasvu on johtanut koko maan vaikeimpiin rekrytointiongelmien ja työvoimapulaan. Kainuun väestömäärä ei riitä työvoimatarpeeseen. Työmarkkinoille tulevien nuorten määrä on vuosittain noin 500 henkilöä eläköityviä pienempi, ja Tilastokeskuksen syksyllä 2021 julkaiseman ennusteen mukaan Kainuun 15–64-vuotiaiden määrä vähenee vuoteen 2040 mennessä yli 21 prosenttia. KEVA:n kunta-alan eläköitymisennuste vuoteen 2030 on Kainuussa yli 3000 henkilöä, joka on yli 38 prosenttia kuntatyöntekijöistä. Sujuva yhteistyö kuntien välillä on välttämätöntä tarvittavien osaajien saamiseksi ja palvelujen turvaamiseksi kuntiin. Kainuu tarvitsee lisää nuoria ja työikäisiä asukkaita. Työntekijöitä on vaikea löytää omasta maakunnasta tai muualta Suomesta, minkä vuoksi tarvitaan merkittävästi lisää maahanmuuttoa.

Työpaikkojen määrä on kasvanut Kainuussa. Vuonna 2018 työpaikkoja oli yli 27 700. Vaikka Kainuun suurimmat työnantajat ovat julkisyhteisöjä, vuonna 2018 Kainuussa oli myös 4842 yritystoimipaikkaa, joissa työskenteli 15 388 henkilöä. Kainuun aluetalous kasvoi vuodesta 2015 vuoteen 2019 vahvasti: **kärkitoimialojen**, kaivostoiminta, matkailu, teknologiateollisuus ja biotalous liikevaihto kasvoi 72 % ja henkilöstömäärä 18 %. Koronavuonna 2020 kaivannaisala kasvoi edelleen, metalli-klusteri ja matkailu heikentyivät selkeästi, muilla toimialoilla kehitys oli maltillisempaa. Koronasta huolimatta vuonna 2020 uusia **yrityksiä** aloitti Kainuussa 300, mikä on ennätysluku pitkiin aikoihin. Lakanneita yrityksiä oli 254, joten nettomuutos jäi plussalle 46 yrityksen verran. Kainuun **työn tuottavuus** on kasvanut 1,2-kertaiseksi vuoden 2000 jälkeen (Honkatukia 2021). Jalostuksen toimialoilla tuottavuuden kasvu on ollut nopeinta maa- ja metsätaloudessa, energia-aloilla, sähkö- ja elektroniikka- sekä sahateollisuudessa, koneiden ja laitteiden valmistuksessa ja metalliteollisuudessa. Kaivosteollisuuden voimakas kasvu ei vielä työntuottavuuden tilastoissa näy. Tuottavuuden taso ja kasvu on Kainuussa selkeästi maan keskiarvon alapuolella ja keskeinen kehittämisen kohde.

Kestävän talouskasvun varmistaminen ja yritysten kilpailukyvyn ylläpitäminen edellyttävät teollisia ja palvelualan investointeja. Kainuuseen odotetaan noin 2,2 miljardin **investointeja** vuoteen 2025 mennessä. Tämä tarkoittaisi reilua 1500 lisätyöpaikkaa ja rakennusaikana jopa yli 3000 työpaikkaa. Suurimmat investointiodotukset kohdistuvat metsäbiotalouteen (Kaicell Fibers Oy:n biotuotetehdashanke). **Digitaalisessa siirtymässä** Kainuu on aallonharjalla. Kajaaniin on rakennettu suurteholaskentaan (HPC) erikoistuva ekosysteemi ja CSC:n EuroHPC -palvelinkeskukseen kuuluva LUMI-supertietokone (yksi maailman tehokkaimmista, ja yksi kolmesta EU:n investoimasta, tieteellisen laskennan supertietokoneista) on ekosysteemin lippulaiva.

Nopeat ja toimintavarmat **tietoliikenneyhteydet** koko Kainuun alueelle ovat digitaalisen ja vihreän siirtymän edellytys, mutta myös Kainuun vetovoimaisuuden lisääjä sekä Kainuussa tehtävän etätönn mahdollistaja. **Tietoliikenteellinen saavutettavuus** maakuntaan on hyvä etelästä, lännestä ja pohjoisesta. Laajakaistan saatavuus Kainuussa on alhaisempi kuin koko maassa keskimäärin ja kuntien välinen vaihtelu on suurta. Valokuitu on saatavilla alle kolmanneksella alueen kotitalouksista. Matkailun, monipaikkaisuuden ja etätönn näkökulmasta Kainuun sijainti on hyvä ja Kainuuseen on helppo tulla. **Ulkoinen saavutettavuus** on kohtuullisella tasolla maantie-, raide- ja lentoliikenteen kautta. Koronapandemia vuonna 2020 lopetti len-

not Kainuuseen kahdeksaksi kuukaudeksi. Nyt Kajaanin lentoliikenne jatkuu valtion kustantamana ostopalveluna elokuun 2021 loppuun saakka. Sen jälkeen tilanne on avoin. Alueen **sisäinen saavutettavuus** on julkisen henkilöliikenteen osalta peruspalvelutasolla. Maakunnan henkilöliikenne perustuu markkinaehtoiseen sekä kuntien ja ELY-keskuksen ostoliikenteeseen ja henkilöautoihin. Ajoneuvokanta on vanhaa ja päästöttömän liikenteen lataus- ja tankkausinfrastruktuuri puutteellinen.

Yhteinen tilannekuva on perusta käynnistyville Kainuun ja valtioneuvoston aluekehityskeskusteluille. Samoin tiedotusvälineet, yritykset, järjestöt ja kansalaiset voivat hyödyntää tilannekuvamateriaalia ja osallistua Kainuun kehityksestä käytävään keskusteluun.

Tilannekuvan luomisen ja päivittämisen tueksi tehdään nettipohjainen avoin **tietopalvelu**, joka sijoitetaan Kainuun liiton verkkosivuille ja joka integroidaan eri hallinnon alojen tekemään ennakointi- ja seurantatyöhön. Tavoitteena on luoda ajan tasalla pidettävä tilannekuva, jota kainuulaiset toimijat voivat hyödyntää suunnittelussa, päätöksenteossa ja edunajamisessa.

5.2 Maakuntaohjelman toimeenpano

Maakuntaohjelmalle 2022–2025 laaditaan vuoden 2022 alussa maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma (TOPSU) 2022-2023, jolla ohjataan hanketoimintaa siten, että maakuntaohjelman strategiset linjaukset ja painopisteet tulevat huomioiduksi ja eri rahoittajatahojen rahoituskriteerit täytetään. Kainuuta kehitetään ennakoiden ja mahdollisimman konkreettisilla sekä yritystoiminnan kehittämistä ja työllisyyttä edistävillä toimenpiteillä seuraavasti:

1. Aluekehittämis- ja yrityshankkeet ovat tarkkaan eri kohderyhmille täsmällisesti kohdennettuja välineitä.
2. Toimintaympäristön kehittymisedellytyksiä luovien yhteistyö-, kaavoitus- ja infrastruktuurihankkeiden strateginen kohdennus.
3. Kainuun omat ja yhdessä muiden alueiden kanssa tehtävät edunajamistoimenpiteet tukevat laajasti koko alueen kehittymistä.

Alueelle suoraan suunnattujen rakennerahastokehittämisresurssien hyödyntämisen ohella tuetaan voimakkaammin erilaisten kilpailtujen rahoituslähteiden hyödyntämistä hankkeiden toteuttamiseksi.

Kuluvalla EU-ohjelmakaudella Kainuun liitto vastaa MYR:n ja sen sihteeristön hyvästä toimivuudesta. Tätä kautta edunvalvonta ja muiden ohjelmien sekä rahoitusinstrumenttien yhteensovittaminen on joustavasti mahdollista.

5.3 Maakuntakaavatyö

Maakuntavaltuusto käynnisti kesäkuussa 2019 Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisen. Vaihemaakuntakaavana laadittava maakuntakaava on edennyt luonnosvaiheeseen syksyllä 2020 ja luonnosvaiheen aikana on jatkettu tarvittavien erilliselvitysten laatimista ja tavoitteena on asettaa kaavaluonnos julkisesti nähtäville 2021. Kaavaluonnoksesta saadun palautteen pohjalta laaditaan kaavaehdotus kesään

2022 mennessä. Tavoitteena on saada maakuntakaava maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyyn talvella 2022-2023.

5.4 Elinkeino- ja aluekehittäminen

Maakunnallista elinkeinopolitiikkaa toteutetaan sidosryhmäyhteistyönä. Kuntien elinkeinotoiminnan ja kolmannen sektorin kesken tiivistetään vuorovaikutusta. Keskeisenä vuorovaikutusfoorumeita ovat Kainuun liiton koordinoimat kärkitoimialojen (kainannaisala, matkailu, teknologiateollisuus sekä metsäklusteri) sekä osaamisen ja ennakoinnin (koulutusasiain neuvottelukunta ja ennakointi- ja seurantaryhmä) vuorovaikutusfoorumit sekä Kainuun yrittäjien koordinoima Business-Kainuu -verkosto. Osallistutaan aktiivisesti maakunnallisten elinkeinojen kehittämisen ja yrityspalvelutoimien uudelleen organisointiin. Kuntakierroksilla ja kuntajohtajakokouksissa käsitellään Kainuun liiton, Kainuun ELY:n ja kuntien elinkeinopolitiikan linjausta, yhteistyön kehittämistarpeita sekä erilaisia ajankohtaisia asioita. Elinkeinopolitiikkaa uudistetaan vahvistamalla ennakoivaa kehittämisotetta ja ennakoivaa rakennemuutosta (ERM).

Kainuu saa rahoitusta tulevan ohjelmakauden Uudistuva ja Osaava Suomi 2021-2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta (EU ja valtio yhteensä) EAKR 60,3 milj. euroa sekä ESR 36,9 milj. euroa ja JTF (oikeudenmukainen siirtymä) -rahoitusta 14.9 milj. euroa. Lisäksi edellytetään muuta julkista (laskennallista kuntarahoitusta) rahoitusta 13.8 milj. euroa. Kainuuseen kohdennetusta EAKR ja JTF -rahoituksen jaosta tehdään alueellinen rahoituspäätös (EU+valtio) (myöntämisvaltuudet) Kainuun liiton ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen välillä. EAKR rahoituksen jaosta päätös tehdään marraskuun 2021 aikana ja JTF-rahoituksesta myöhemmin vuoden 2022 aikana. ESR/valtionrahoitus menee kokonaisuudessaan Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle kohdennettavaksi Kainuun alueelle. Rakennerrahasto-ohjelmakauden 2014-2020 Kainuun liitolla on vapaata päätöksiin sitomatonta EU/valtionrahoitusta yhteensä 127 234 euroa. Uudelleen budjetoinnista Työ- ja elinkeinoministeriöltä tulee syksyn 2021 aikana tietoa ja selviää, kohdentuuko Kainuuseen edellä mainittuja päätymässä olevan ohjelmakauden (EAKR/valtio) lisämäärärahoja.

Kainuun liiton omasta budjetista varataan rahoitusta kohdennettavaksi mm. joidenkin hankkeiden omarahoitukseen. Kainuun liiton päätöksentekoa ja rahojen käyttöä ohjaa rahoituslaki.

Kainuun liiton hankerahoituspäätöksen tekoon vaikuttavat TOPSU:ssa määritellyt kriteerit arvioitaessa kehittämishankkeiden tukiosuuden suuruutta (vaihteluväli 50–80 %, normi 70 %). Kriteereitä, jotka kohottavat tukiosuutta kohti ylärajaa, ovat maakuntaohjelman osuvuuden ja tuloksellisuuden sekä vaikuttavuuden lisäksi erityisesti

- laaja yhteistyö koko maakunnan alueella tai ylimaakunnallinen yhteistyö
- korkea yritysrahoituksen osuus kehittämishankkeen rahoituksesta
- vientiä edistävä toiminta
- uusien kasvualojen ja -yritysten osaamistarpeiden / osaamisaukkojen tunnistus.

(Kokonaisuudessaan kriteerit löytyvät Kainuun maakuntaohjelmasta ja sitä tarkentavasta toimeenpanosuunnitelmasta.)

Kainuun liitto omistaa KaiCell Fibers Oy:ta yhdessä useiden muiden yksityisten osakkaiden kanssa. Yhtiö, jonka tarkoitus on kehittää toteutusvalmis tehdaskonsepti ja

valmistella konkreettiset edellytykset sen toteutukselle, rekisteröitiin Kaupparekisteriin helmikuussa 2016. Yhtiön tavoitteena on saada Paltamoon kemiallista valkaistua sellua jalostava tehdas. KaiCell -investointi on suurin Kainuuseen suunnitteilla oleva hanke ja sen työllisyys ja aluetalousvaikutukset ovat erityisen merkittävät. Kainuun liiton omistusosuus KaiCell Fibers Oy:stä on syksyn 2020 osakeannin myötä pienentynyt 15,97 %:iin. Yhtiö on saanut myönteisen päätöksen ympäristöluvaksi heinäkuussa 2020 ja alueen asemakaava on saanut lainvoiman 2021. Investointihankkeen toteutusta jarruttaa ympäristöluvasta tehdyt valitukset, jolloin luvan lainvoimaisuus voi viivästyä.

lähde: Kainuun kuvapankki

5.5 Mainetyö

Mainetyötä tehdään tiiviissä yhteistyössä muiden maakunnallisten organisaatioiden, kuntien, alueen median ja yrityskentän kanssa. Mainetyötä koordinoi viestintäpäällikön vetämä Kainuun liiton mainetiimi. Mainetyötä tukee myös Kainuun julkisviestijöiden verkosto, jota viestintä- ja markkinointipäällikkö vetää. Tiimi organisoii mainetyöhön liittyvää maakuntakuvan, Kainuu-brändin ja ydinviestien valmistelua ja toteutusta.

Kainuun aluemarkkinointibrändi, vapauden valtakunta, julkistettiin vuonna 2021. Työtä brändin jalkauttamiseksi ja ydinviestien kirkastamiseksi jatketaan yhteistyössä kainuulaisten sidosryhmien kanssa vuoden 2022 aikana. Rekrytointi- ja osaajakampanjoita suunnataan erityisesti aluemarkkinointihankkeessa ja Kainuu-ohjelmassa tunnistettuihin kohderyhmiin. Kampanjoissa pyritään hyödyntämään kumppanuuksia laajemman näkyvyyden saavuttamiseksi. Markkinointiyhteistyötä erilaisten kansallisten ja kansainvälisten tapahtumien sekä eri järjestöjen ja seurojen kanssa kehitetään niin, että se palvelee entistä paremmin Kainuun aluemarkkinoinnille keskeisten kohderyhmien saavuttamista. Alkuvuonna julkistetaan uudistettu Kainuun laskeutumissivusto kainuu.fi, jonka kehitystyötä jatketaan yhdessä sidosryhmien kanssa. Uudistettu sivusto toimii Kainuu-tasojen markkinointikanavien laskeutumissivustona ja Kainuu-

tiedon palvelusivustona. Aluemarkkinoinnissa hyödynnetään entistä tiiviimmin Kainuusemekanavia, joilla voidaan saavuttaa erilaisia kohderyhmiä. Aluemarkkinoinnissa kehitetään edelleen someviestintää ja käynnistetään Kainuu-lähettiläs-toiminta. Kainuu Arctic Lakeland -matkailubrändin kehittämistä jatketaan yhteistyössä alueen matkailutoimijoiden kanssa. Tulevaisuusrahaston tukea hyödynnetään edelleen mainetyössä elokuvatuotantojen saamiseksi Kainuuseen.

5.6 Edunajaminen ja yhteistyö

Kainuun liitto toimii maakunnan edunvalvojana ja -ajajana maakuntahallituksen hyväksymien painopisteiden mukaisesti. Vuonna 2022 erityisenä vaikuttamiskohteena on maankäyttö- ja rakennuslain uudistus sekä monialaiseen maakuntaan ja julkisen hallinnon kehittämiseen liittyvät valmistelut. Liikenteellinen ja tietoliikenteellinen saavutettavuus on pitkän aikajänteen keskeisiä edunvalvonnan teemoja sekä yhteistyökysymyksiä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kesken.

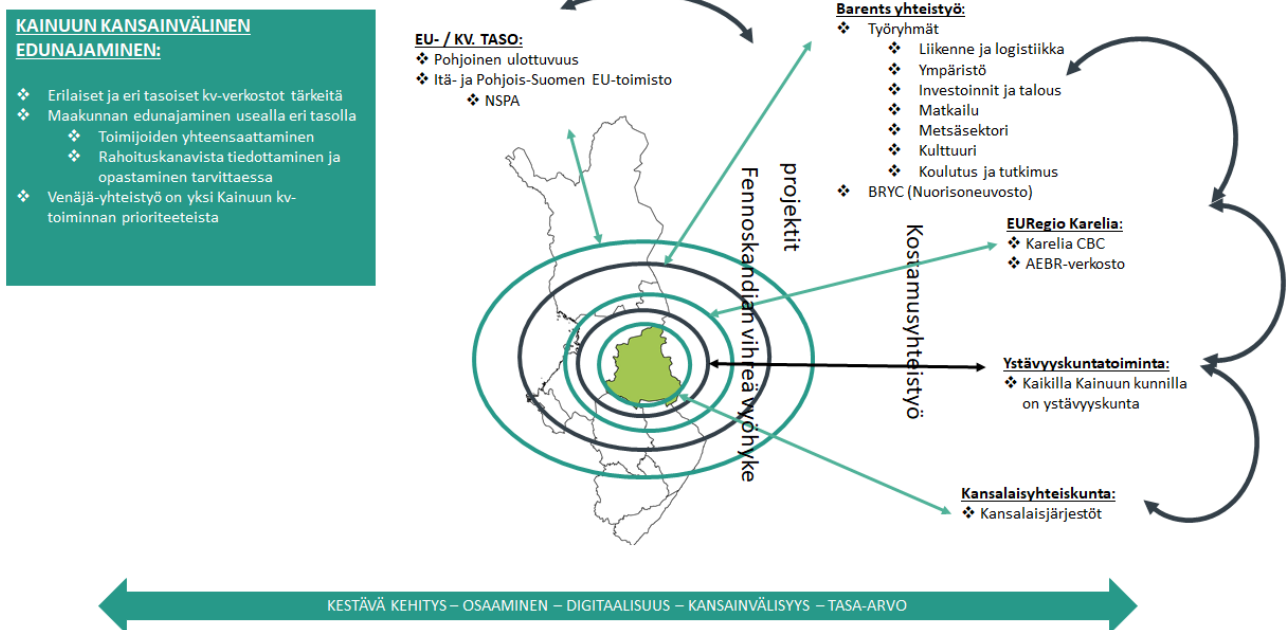
Edunvalvonnan toimintamalli keskittyy **ennakoivaksi edunajamiseksi**. Kuntakierroksen palautteen mukaisesti tavoitteena on lisätä henkilötason yhteyksiä ja luoda niitä Kainuuseen kohdistuvia vaikuttajavierailuja lisäämällä (media, matkanjärjestäjät, poliitikot, yritysjohtajat ja johtava virkahenkilöstö). Yhteydenpito EU:n ja kansallisen tason päättäjiin sekä kainuulaisiin kansanedustajiin ylläpidetään systemaattisesti. Neuvottelukunnat ovat tärkeitä, mutta IP-Suomen neuvottelukuntien asemaa pitää vahvistaa ja niiden roolia selkeyttää. Kainuulaisia verkostoja on vahvistettava niin alueen sisällä kuin sen ulkopuolellekin.

Luottamusta ja yhteistyötä vahvistaa yhteinen ja jaettu ymmärrys alueen kehityksen tilannekuvasta. Nykyisin tilannekuva on liian sektoroitunut ja alueellinen kokonaiskuva ei välity valtakunnan päätöksentekoon. Tarvitaan yhteinen Kainuun aluekehityskuva, joka organisoidaan Kainuun liiton johdolla laajapohjaisena yhteistyönä.

5.7 Kansainvälinen toiminta

Kainuun liiton edunajamiseen ja aluekehitysviranomaisen tehtävään liittyy yhä voimakkaammin kansainvälinen ulottuvuus. Kainuun liiton kansainvälistä toimintaa koordinoi maakuntajohtajan vetämä kv-tiimi ja kansainvälisiin asioihin keskittyvä aluekehityspäällikkö.

Viraston sisäisen työnjaon kautta turvataan riittävä resurssointi kansainvälisiin tehtäviin eli kohdennetaan henkilöstöresursseja kansainvälisen toiminnan, kansainvälisen edunvalvonnan ja viestinnän tehostamiseksi. Kansainvälisiä harjoittelijoita ja opinnäytetyön tekijöitä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan toiminnan tukena.

Kuva 8. Kainuun kansainvälinen edunajaminen

Europe Direct -tiedotuspisteen ylläpito ja tiedon välitys

Europe Direct on Euroopan komission ylläpitämä verkosto, jonka päätehtävä on välittää Euroopan valtioiden kansalaisille tietoa EU:sta. Kainuun liitto on vuoden 2015 alusta lähtien ollut Europe Direct -verkoston Kainuun tiedotuspisteen isäntäorganisaatio. Keskeisenä tavoitteena on kansalaisviestintä EU-asioista sekä erityisesti EU:n eri rahoitusohjelmiin liittyvä viestintä. EU-tiedotuspisteet toimivat unionin kaikkien toimielinten etäpisteinä. Ne täydentävät ja tukevat paikallistasolla komission edustustojen ja parlamentin tiedotustoimistojen työtä.

Kainuussa on tarvetta Eurooppa-tiedolle hanketoiminnassa, jotta erityisesti EU:n erilisrahoituskanavat voidaan hyödyntää nykyistä tehokkaammin. Tiedotuksen painopisteenä on myös mediayhteistyö, koulujen osallistaminen ja oppilaitosyhteistyö, nuorten kansainvälistymisen tukeminen sekä kansalaisviestintä. Vuosina 2021-2022 Euroopan tulevaisuuskonferenssin markkinointi ja osallistaminen on tärkeä tehtävä ED-toiminnassa.

Kainuun liitossa ylläpidetään liiton toimiston 2. kerrokseen sijoittuvaa tiedotuspistettä ma-pe klo 9-15; tiedottaminen painottuu kuitenkin yhä enemmän verkkoon, verkkosivujen, sosiaalisen median ja uutiskirjeiden kautta. Myös tapahtumien järjestäminen eri kohderyhmille on keskeinen tapa toimia. Vuonna 2022 Komission painopisteinä ovat erityisesti vihreä siirtymä (Green Deal), EU:n digitaalistrategia, COVID-19:n ehkäisytöimet sekä uuden ohjelmakauden käynnistymisen viestintä.

Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto

Maakunnan pysyvä edustus Brysselissä hoidetaan Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston kautta, jonka toimintaan osallistuu seitsemän maakuntaa. Kainuun liitto aktivoi ja koordinoi kainuulaisten tahojen kansainvälistä toimintaa (ns. kotipesätoiminta) sekä osallistuu EU-toimiston ohjaukseen. EU-toimiston strategiaa uudistetaan ja painopistettä siirretään vahvasti EU-politiikkoihin liittyvään alueiden edunvalvontaan.

Kansainväliset verkostot

Kainuun liiton rooliin kuuluvaa EU-alueen sisäistä yhteistyötä tehdään pääsääntöisesti eri järjestöjen ja verkostojen kautta. Kainuu toimii vuonna 2022 kansainvälisissä verkostoissa ja järjestöissä, joista keskeisimmät ovat:

Barentsin alueyhteistyö

Kainuun liitto osallistuu Barentsin aluehallintojen väliseen yhteistyöhön alueneuvoston, aluekomitean ja näiden työryhmien jäsenenä. Keskeinen tavoite on Barentsin alueen saavutettavuuden ja elinvoimaisuuden parantaminen. Kainuulla on vetovastuu Barentsin alueellisen liikenne- ja logistiikkatyöryhmän käynnistämässä CBC-hankkeessa, Barents Region Transport and Logistics (BRTL). Lähes kymmenen vuotta sitten toteutuneen Barents Link -yhteistyön jatkumona Kainuun liitolla on vetovastuu myös Northern Axis Barents Link (NABL) CBC-hankkeessa, jossa paneudutaan erityisesti Kainuun ja Itä-Lapin keskinäisten yhteyksien sekä kv-yhteyksien kehittämiseen.

Venäjä-yhteistyö

Kainuun liiton Venäjä-yhteistyön toteutusta tukevat Kainuun Venäjä -strategiaryhmä ja sen työvaliokunta. Venäjä -strategiaryhmän tehtävänä on Kainuun Venäjä-strategian toimeenpanon edistäminen, seuranta sekä toimintaympäristön ennakointi. Venäjä -strategiaryhmä koostuu maakuntahallituksen, Kainuun kuntien ja muiden Venäjä-yhteistyön kannalta oleellisten sidosryhmien edustajista. Strategiaryhmän puheenjohtajana toimii maakuntavaltuuston puheenjohtaja.

Venäjälle suuntautuvassa poliittisessa yhteistyössä keskeistä on Euregio Karelian hallituksen ja sen sihteeristön toiminta (Kainuu, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa ja Karjalan Tasavalta).

Kainuun liitto tekee kahdenvälistä, yhteistyöpöytäkirjaan perustuvaa Venäjä-yhteistyötä Kostamuksen kaupunkipiirin kanssa. Kainuun liitto tukee alueen organisaatioiden Venäjä-hankkeita ja osallistuu niiden toteuttamiseen Venäjä-strategian pohjalta. Yhteistyön painopisteet määritellään vuosittain yhteisessä toimintasuunnitelmassa.

Vuonna 2022 Kainuun liitto osallistuu aktiivisesti Interreg NEXT 2021-2027 ohjelmien valmisteluun, edunvalvontaan ja toimeenpanoon. Kainuun kannalta keskeisimpiä Interreg NEXT -ohjelmia ovat Pohjoinen periferia ja Arktis (NPA), Itämeren ohjelma (BSR), Aurora, sekä EU:n ulkorajaohjelmat Karelia ja Kolarctic.

NSPA -verkosto

Kainuun liitto osallistuu Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden verkoston (Northern Sparsely Populated Areas) toimintaan. Sen keskeinen tavoite on EU:n harvaan asuttujen alueiden erityisaseman vahvistaminen. Verkoston roolin laajentamista ja vahvistamista valmistellaan. Kainuulla on edustus NSPA:n poliittisessa ohjausryhmässä.

Jäsenyydet kv-verkostoissa

Kainuun liitto osallistuu Euroopan raja-alueiden liittoon (AEBR) Euregio Karelian kautta.

Kainuun liitto toimii eurooppalaisissa verkostoissa Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston välityksellä. Näitä ovat mm. Harvaan asuttujen alueiden yhteistyöverkosto (NSPA), Euroopan alueiden tutkimus- ja innovaatioverkosto European Regions' Research and Innovation Network (ERRIN), väestönmuutosalueiden verkosto Demographic Change Regions' Network (DCRN), epävirallinen Itämeri-yhteistyöryhmä Informal Baltic Sea Group (iBSG), maa- ja metsätalouteen sekä ruoantuotantoon liittyvien innovaatioiden eurooppalainen alueiden verkosto ERIAFF. Lisäksi Kainuun liitto on aluejäsenenä Bio-based Industries Consortium (BIC) -verkostossa sekä strategisena kumppanina EPSI:ssä (European Platform for Sport Innovation), joka on urheiluun liittyvää TKI ja yritystoimintaa edistävä eurooppalainen verkosto.

5.8 Vuoden 2022 erityistavoitteet ja mittarit

Alla olevaan taulukkoon on koottu **Kainuun liiton koko organisaation tasoisten** tehtävien tavoitteita ja mittareita.

KAINUUN LIITTO KOKO ORGANISAATIO		
Tehtävä	Tavoite 2022	Mittari
Kainuun liiton perustehtävät, Kainuuta koskeva suunnittelu- ja aluekehittämistyö	Maakuntajohtajan vetämä johtoryhmä varmistaa, että Kainuun liiton vastuulla oleva suunnittelu- ja aluekehittämistyö toteutuu maakuntahallituksen ja -valtuuston linjausten ja aikataulujen mukaan	Kainuun liiton tehtävät toteutuvat toimintasuunnitelman mukaisesti
Kainuun aluekehityksen tilannekuva ja toimintaympäristön seuranta ja ennakointi	Kainuun liitto seuraa yhteistyössä Kainuun ELY:n kanssa aktiivisesti Kainuun tilannekuvaa ja ennakoi toimintaympäristön muutoksia (talouden, sosiaalisen kehityksen ja ympäristön osalta)	Maakuntahallitukselle säännöllisesti annettavat kokonaiskuva ja tilannekatsaukset Kainuun aluekehityksen tilanteesta 2 krt Maakuntahallituksen poliittinen ohjaus tilannekuvan edellyttämistä edunajamistoimenpiteistä (jatkuvasti)
Kainuun liiton viraston organisointi ja sisäinen työnjako	Kainuun liiton viraston organisointi ja sisäinen työnjako vastaa maakuntaohjelman ja	Kehityskeskustelut pidetty (100 %) ja sovitut toimenpiteet toteutuneet.

	toiminta- ja taloussuunnitelman painotuksia. Vastuut jalkautetaan vuosittaisella kehityskeskustelukierroksella.	Sisäinen valvonta on varmistanut työnjaon toimivuuden.
Yhteistyö kuntien kanssa	Kuntaneuvottelujen järjestäminen sekä kuntajohtajien ja -päättäjien kokouksiin osallistuminen; kuntien kanssa sovitujen toimien toteuttaminen	Kuntien kanssa sovitut toimet toteutetaan
Edunvalvonnan ja eri ohjelmien sekä rahoitusinstrumenttien yhteensovittaminen	Kainuun liitto vastaa MYR:n ja sen sihteeristön hyvästä toimivuudesta siten, että edunvalvonta, eri ohjelmien ja rahoitusinstrumenttien yhteensovittaminen onnistuu	MYR:n ja sen sihteeristön valmistelu- ja päätöksentekoprosessien laadukas toteutus
Maakuntahallituksen ja -valtuuston toiminnan itsearviointi	Toimielinten itsearviointi toteutetaan	Toteutettu
EDUNAJAMINEN JA YHTEISTYÖ		
Tehtävä	Tavoite 2022	Mittari
Edunajamisen yhteistyö kuntien ja sidosryhmien kanssa Yhteisen tilannekuvan ylläpitäminen ja kärkihankkeiden edistäminen	Tehokas vaikuttaminen päätöksentekijöihin kansallisesti ja kansainvälisesti; vaikuttajaverkko Kainuuseen	Kainuun tilannekuva ja esitykset kohdennettuina eri päättäjille; Kainuulle myönnetset ratkaisut
Operatiivinen edunajaminen	Edunajamisesta maakuntahallituksen linjaamat toimenpiteet toteutuvat ja etenevät Pystytään nopeasti reagoimaan mahdollisiin yllättäviin muutoksiin	Kärkihankkeiden toteutumisen (jatkuva itsearviointi) Maakuntajohtajan ajankohdaiskatsaukset pidetty jokaisessa maakuntahallituksen kokouksessa
Kannanottojen ja lausuntojen antaminen	Maakuntahallitus ja virasto antavat kannanottoja lausuntopyyntöihin ja omaehtoisesti edunajamisen kärkihankkeiden linjaamina	Vastaukset lausuntopyyntöihin maakuntahallituksessa ja viraston kannanotot tiedoksi maakuntahallitukselle
Suuralueyhteistyö Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa	Osallistuminen Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukuntien kokouksiin ja niiden valmisteluun Kainuun liitto hoitaa Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukuntien yhteiskokousten puheenjohtajuuden v. 2022 IP-yhteistyö rakennerahasto-ohjelman toimeenpanossa	4 kpl kokouksia vuonna 2022; kainuulaisten jäsenten aktiivinen vaikuttaminen kokouksissa
Maakuntien yhteistyö	Aktiivinen osallistuminen maakuntien yhteistyöhön (Kuntaliiton sopimus)	Aktiivinen osallistuminen mkj- ja muiden verkostojen toimintaan

KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ		
Tehtävä	Tavoite 2022	Mittari
Kansainvälinen yhteistyö ja edunvalvonta	Tehtävien ajantasainen ja laadukas hoitaminen, eri verkostoissa ja etäyhteyksin Liiton kv. hankkeiden suunnitelmien mukainen toteuttaminen	Toiminnan laadukkuus tuo positiivista palautetta ja Kainuun liiton maine yhteistyökumppanina on hyvä Hankkeille asetettujen tavoitteiden realisoituminen
Venäjä-yhteistyö	Kainuun Venäjä-strategian toimeenpano	Vuodelle 2022 strategiaryhmässä sovitut toimenpiteet toteutetaan ajantasaisesti ja tuloksellisesti
	Kostamus-yhteistyö Kainuun liiton ja Kostamuksen kaupunkipiirin välisen yhteistyöpöytäkirjan ja yhteisen toimintasuunnitelman toteuttaminen vuonna 2022 Kostamuksen Business Forumin järjestäminen syksyllä 2022 Barents Link Centerin käyttösopimuksen jatkaminen ja käytön aktivointi	Toimintasuunnitelman uudistaminen ja allekirjoittaminen vuosille 2022 – 2023 Kostamuksen Business Forumin osallistujamäärä ja tapahtumasta saatu palaute Niiden yritysten ja organisaatioiden lukumäärä, jotka ovat hyötynneet Kainuun liiton tukitoimista Kostamus-yhteistyössä Kainuulaisten Barents Link Centerissä järjestämät kokoukset ja tilaisuudet (koronatilanne huomioiden)
	Euregio Karelia yhteistyö Euregio Karelian strategian 2021-2027 toimeenpanon jalkauttaminen.	Positiivinen palaute, hyvä maine yhteistyökumppanina Euregio Karelian strategian v. 2021-2027 toimenpiteiden täytäntöönpano Järjestettävien tilaisuuksien osallistujamäärä ja niistä saatu palaute sekä niiden saavuttama julkisuus
	Ohjelmatyö Aktiivinen osallistuminen Karelia CBC 2021–2027 EU:n ulkorajaohjelman toimeenpanoon	Karelia CBC 2021–2027 – ohjelman toimeenpano alkaa ja etenee aikataulussa ja huomioiden Kainuun intressit
Aasia-yhteistyö	Kainuun liitto tukee alueen toimijoita Kiina- ja Japani-yhteistyön aktivoimisessa ja vakiinnuttamisessa	Seurantatiedot (TKI- ja yritysyhteistyö, investointihankkeet, kiinalaisten matkailijoiden määrä)

EU yhteistyö	Aktiivinen yhteistyö EU:n alueiden sekä EU:n hallinnon, päättäjien, kehittäjä-, TKI- ja edunvalvontaorganisaatioiden kanssa IP-alueen EU-toimiston tukemana	Edunvalvonta prosessien eteneminen ja onnistumiset EU-toimiston ohjausryhmälle raportoimat tulokset
Barents-yhteistyö	Kainuun liitto osallistuu aktiivisesti Barentsin yhteistyöhön (Barentsin alueneuvosto, aluekomitea, työryhmät) Barents Regional Transport and Logistics ja Northern Axis – Barents Link – Kolarctic CBC hankkeiden toteuttaminen hankesuunnitelman mukaisesti	Odotettujen tulosten saavuttaminen Hankkeille asetettujen tavoitteiden realisoituminen
NSPA-yhteistyö	Aktiivinen osallistuminen NSPA-verkoston (Northern Sparsely Populated Areas) toimintaan Osallistuminen Arctic Investment Platform -hankkeen toimintaan ja investointialustan jatkosuunnitteluun	NSPA-yhteistyön pohjalta käynnistyvä selvitys- ja hanketoiminta Arctic Investment Platform etenee konkreettiseksi toiminnaksi Kainuun osalta

MAINETYÖ JA ALUEMARKKINOINTI

Tehtävä	Tavoite 2022	Mittari
Mainetyö	Toimijoiden tiivis yhteistyö mainetiimin, kuntamarkkinoiden ja julkisviestijöiden verkostojen avulla. Maakuntakuvatutkimuksen ja selvitysten tulosten hyödyntäminen mainetyössä. Eri toimijoiden osallistaminen Kainuun maakuntakuvan kirkastamiseen erilaisten osallistavien somekampanjoiden avulla (esim. #kainuuchallenge)	Tiimin ja verkostojen säännölliset kokoontumiset ja toteutetut yhteiset markkinointi- ja osallisuuskampanjat eri kanavilla ja niiden tavoittaman yleisöön määrä.
Positiivisen Kainuu-kuvan vahvistaminen ja Kainuu-brändin aktiivinen jalkauttaminen	Kainuun maine sujuvan arjen, työnteon ja harrastusmahdollisuuksien sekä monipaikkaisen asumisen alueena kasvaa. Osaajien rekrytointi helpottuu ja Kainuuseen saadaan uusia asukkaita ja työntekijöitä.	Kainuun näkyvyys mediaseurannassa (some ja perinteinen media)
Aluemarkkinointi	Av-tuotantokannustimen rahoituksen järjestäminen	Toteutuneet aluemarkkinointikampanjat eri kanavilla ja

Kainuu Arctic Lakeland – yhteistyön koordinointi	Kainuun yhteisen markkinoinnin ja viestinnän vuosikellon päivittäminen mainetiimissä. Yhteiset aluemarkkinointikampanjat yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Osallistuminen toimialaverkostojen brändäykseen osallistuminen (ICT-ekosysteemi, Business Kainuu, RekryKainuu). Kainuun Arctic Lakeland – yhteistyön pitkän aikavälin sitoutumisen vahvistaminen.	niiden näkyvyys. Kainuun aluemarkkinointihankkeen toimenpiteiden toteutuminen AL-matkailubrändiin sitoutuminen laajenee; aktiivinen osallistuminen markkinointitilaisuuksiin ja -kampanjoihin
Positiivisten faktojen, uutisten ja tapahtumien esille tuominen	Uudet aluemarkkinointiavaukset; esim. ICT-ekosysteemi, kulttuurimatkailu, kestävä matkailu, virtuaali- ja livetapahtumat. Yhteistyö av-tuottajien ja järjestöjen kanssa sekä tapahtumatuottajien verkoston laajentaminen.	Uudet hanke- tai markkinointisuunnitelmat ja verkostot
Kainuun brändikäsikirjan koaminen	Aluemarkkinoinnin Kainuu-brändin, Kainuu Arctic Lakeland -matkailubrändin ja Kainuun liiton brändin tavoitteiden kirkastaminen. Kainuu kohderyhmittäisten ydinviestien laatiminen Kainuun aluemarkkinointiin.	Ydinviestien näkyminen Kainuun aluemarkkinoinnissa.

Taulukko 1. Kainuun liiton koko organisaation tehtävät, tavoitteet ja mittarit

ELINKEINOT JA ALUEKEHITYS		
Tehtävä	Tavoite 2022	Mittari
Ennakointi ja seuranta	Ennakoinnin ja seurannan toimintamallin uudistaminen: maakunnallisen yhteistyön vahvistuminen ja uudenlaisen tilannekuvan laatiminen Ennakointi- ja seurantaryhmän johdolla tehdään TOPSU:n ennakointi- ja seurantaraportti sekä ALKE keskustelujen tilannekuva	Ennakointi- ja seurantatyön uusi toiminta- ja yhteistyömalli 1 kpl TOPSU:n ennakointi- ja seurantaraportti 1 kpl ALKE keskustelujen tilannekuva 1 kpl

Uuden Kainuu-ohjelman (maakuntaohjelma ja -suunnitelma) toteutuksen käynnistäminen	Aloitetaan terävästi ja laajalla kumppanuudella ja sopimuksellisuudella Kainuu-ohjelman toteutus ja laaditaan Kainuu-sopimus Kainuun ja valtioneuvoston aluekehityskeskustelut (ALKE) toteutuvat tuloksellisesti, VN:n ja Kainuun toimijoiden sitoutuminen toteutukseen TOPSU:ssa ja ALKE keskustelujen yhteistyöasiakirjassa linjatut strategiset toimenpiteet käynnistyvät ja toteutuvat	Uusi Kainuu-ohjelma 1 kpl Kainuu-sopimus 1 kpl TOPSU 2022-2023 1 kpl ALKE keskusteluprosessin koordinointi (valmistautuminen, neuvottelut, seuranta) AKKE rahan kohdentaminen ALKE yhteistyöasiakirjat toimenpiteisiin ja niillä saadut tulokset
Kainuun siltasopimus ja maahanmuutto-ohjelma osaavan työvoiman riittävyyden turvaamiseksi	Laaditaan uusi siltasopimus, jossa määritellään tavoitteet, toimenpiteet, vastuut ja kumppanuudet (mkl. ALKE keskustelut ja VN) osaavan työvoiman saamiseksi Kainuuseen Laaditaan Kainuun maahanmuutto-ohjelma, jossa määritellään tavoitteet, toimenpiteet, vastuut ja kumppanuudet (mkl. ALKE keskustelut ja VN) työ- ja opiskeluperäisen maahanmuuton lisäämiseksi Kainuuseen	Uusi Kainuun siltasopimus 1 kpl Kainuun maahanmuutto-ohjelma 1 kpl
Kainuun investointistrategia	Laaditaan Kainuun investointistrategia, jossa määritellään tavoitteet, toimenpiteet, vastuut ja kumppanuudet (mkl. ALKE keskustelut ja VN) teollisten, palvelualan ja infrainvestointien saamiseksi Kainuuseen	Kainuun investointistrategia 1 kpl
Älykkään erikoistumisen (ÄES) yhteistyö	Kainuun liiton rahoituksessa (RR, JTF, kansallinen) priorisoidaan ÄES-hankkeita, joissa tunnistetaan kasvun ja uusien lisäinvestointien saamisen mahdollisuudet Älykkään erikoistumisen kehittämisessä osallistutaan kansainväliseen yhteistyöhön Ollaan aktiivisesti mukana IP alueen älykkään erikoistumi-	Kainuun liiton rahoituksella käynnistyneet ÄES hankkeet Rahoitettujen ÄES-hankkeiden tulokset Alueelle saadun kv ÄES rahoituksen määrä Komission älykkään erikoistumisen alustojen (joissa Kainuu on mukana) eteneminen

	sen yhteistyössä	Interreg Europe hankkeiden toimintasuunnitelmien etene- minen IP alueen yhteisten ylimaa- kunnallisten AES hankkeiden määrä ja tulokset
Europe Direct Kainuu -tiedotuspiste ja EU-viestintä	Europe Direct Kainuu viestii eri kanavien (verkkosivut, some-tilit, uutiskirje) välityk- sellä EU:n merkityksistä ja ajankohtaisista asioista kan- salaisten ja hanketoimijoiden suuntaan Rakennerahastojen välittävän toimielimen viestintä	Tapahtumien määrä ja laatu sekä viestinnän vaikuttavuus ja tavoitettavuus Seurantatiedot some-tililtä (Facebook ja Twitter) ja verk- kosivulta EU-mediatyöryhmän toteut- tamien toimenpiteiden määrä Kainuun liiton rahoitus ja ha- kuinfot (määrä). Verkkosivut Kainuun liitto ja rakennera- hastot.fi (päivitykset)
Kainuun sisäinen ja ulkoinen tietoliikenteellinen saavutet- tavuus	Nopeiden yhteyksien alueelli- sen kattavuuden paranemi- nen Alueen toimijoiden yhteistyön tiivistyminen tuloksellisesti Uuden kansallisen laajakais- taohjelman toteutuminen alueella ja liitto mukana sen edistämisessä omalta osal- taan Kainuun kehittyminen edel- leen tehokkaiden tietoliiken- neyhteyksien solmukohtana tietointensiivisten toimintojen ja yritysinvestointien sijoit- tumiseksi alueelle	2021 laaditun suunnitelman toteuttaminen ja kiinteiden yhteyksien kattavuuden para- neminen. Yhteistoimien ja -hankkeiden määrä Kiinteiden yhteyksien saata- vuus kotitalouksista maakun- nassa 70 % ja valokuitusaata- vuus 40 % vuoden 2022 lo- pussa Liitto hoitanut lakisääteiset tehtävänsä alueen valokuitu- rakentamisessa
EU-ohjelmakauden (rakenne- rahastot- ja JTF-rahastot, maaseuturahasto, kv- ohjelmat 2021-2027) käynn- istyminen	Toteutetaan yhteistyössä Kai- nuun ja POP ELY:n ja LEADER ryhmien kanssa maakuntaoh- jelman ja TOPSU:n mukaisia rahoitushakua Kainuussa Kainuun liitto osallistuu aktii- visesti rajat ylittävien Venäjä- ohjelmien sekä Pohjoisen Periferia ja arktinen -ohjelman valmisteluun	Rahoitushaut Kainuussa 2 kpl Aktiivinen osallistuminen Ve- näjä-ohjelmien sekä Pohjoisen Periferia ja arktinen -ohjelmien valmistuminen ja toteutuksen käynnistyminen Kainuun toimijoiden osallistu- minen (hankehakemusten- määrä) rahoitushakuihin ja läpimenneiden hakemusten määrä

	Alueen toimijoita saadaan hyödyntämään valmistuneita EU-ohjelmia entistä enemmän	
Toteutetaan strategisia hankkeita oman tuotannon hankkeina	Toteutetaan maakuntaohjelman tavoitteiden saavuttamista tehostavia kansallisia ja kv-hankkeita Hankkeiden suunnitelmien mukainen eteneminen	Hankkeiden seurannan arviot niiden etenemisestä
Nuorisovaltuuston toiminta	Nuorten näkemysten mukaan saaminen maakunnan tason kehittämistyöhön sekä päätöksentekoon	Manulaisten ja nuorten osallistumisaktiivisuus, mukana olevien nuorten määrä kehittämistyössä, nuorten tekemien kannanottojen ja valtuustoaloitteiden määrä
Yhteispalvelun mukaisten asiointipalveluverkoston ja kansalaisten digituen edistäminen	Kuntien kumppanina toimien pyritään varmistamaan hyvä asiointipalveluverkko alueella. Edistetään kansalaisten digituen vahvistamista sitä koordinoivan Digi- ja väestötietoviraston (DVV) kumppanina	Jokaisessa alueen kunnassa vähintään yksi julkisen hallinnon asiointipiste, jossa monipuolistuva palvelurepertuaari
EAKR-RAHOITUKSEN VÄLITTÄVÄN VIRANOMAISEN TEHTÄVÄT		
Tehtävä	Tavoite 2022	Mittari
EAKR-välittävä viranomainen ja muu kehittämishankerahoitus	Rahoitetaan TOPSU:n ja ohjelmakauden 2021-2027 (Uudistuva ja osaava Suomi) painopisteiden mukaisia tuloksellisia ja vaikuttavia EAKR-hankkeita Rahoitetaan hankkeita uudella maakuntien aluekehitysrallalla	TOPSU:n ennakointi- ja seurantaraportin arvio kehittämishankerahoituksen etenemisestä, tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudesta
Hankkeiden rahoituspäätösten valmistelu	Huolellisesti valmistellut päätösesitykset (hanketiimissä) ja hankevalmistelun tukeminen	Hankkeiden tuloksellisuus ja vaikuttavuus
Maksatuspäätökset	Maksatuspäätökset tehtävä 30 päivän kuluessa	Toteutuminen määräajassa, tukikelvottomien kustannusten karsiminen
Hankepäätökset	Rahoituspäätökset tehtävä 3 kk:n kuluessa	Toteutuminen määräajassa

Taulukko 2. Elinkeinot ja aluekehityksen vastualueen tehtävät, tavoitteet ja mittarit

ALUEIDENKÄYTTÖ		
Tehtävä	Tavoite 2022	Mittari
Maakuntakaavoitus	Tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen etenee osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti	Toteutuu/ei toteudu
Vastuualueita koskevat pyydetyt lausunnot	Lausunnot annetaan määräajassa	Lausuntojen lukumäärä (kpl) ja poikkeamien lukumäärä määräajoista (jatkoajat) kpl
Yhteistyö kuntien kanssa	Osallistuminen perussopimuksen mukaisiin ja MRL:n mukaisiin kuntaneuvotteluihin	16 kpl
Maakuntien välinen yhteistyö	Neuvottelu jokaisen naapurimaakunnan kanssa	3 kpl
Valtakunnallinen yhteistyö	Osallistuminen valtakunnallisiin (alueidenkäyttö, liikenne) neuvotteluihin tai tilaisuuksiin	2 kpl
Sidosryhmäyhteistyö	Osallistutaan yhteistyöryhmiin ja erilliskokouksiin	6 kpl
Saavutettavuus	Edistetään Kainuun sisäistä ja ulkoista saavutettavuutta sekä matka- ja kuljetusketjujen sujuvuutta yhteistyössä kuntien, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen sekä liikennetoimijoiden kanssa Kajaanin lentoliikenteen turvaaminen yhteistyössä kuntien, elinkeinoelämän, Finavian ja lentoyhtiöiden kanssa	Kainuun sisäinen ja ulkoinen saavutettavuus, matka- ja kuljetusketjujen sujuvuus paranevat Kajaanin lentoaseman lento-liikenne turvataan kysyntää vastaavalle tasolle.
Yhteistyöhankkeet	Barents Region Transport ja Logistics sekä Northern Axis-Barents link -hankkeet etenevät suunnitelmien mukaisesti	2 kpl toteutuu/ei toteudu

Taulukko 3. Alueidenkäytön vastuualueen tehtävät, tavoitteet ja mittari

HALLINTOPALVELUT		
Tehtävä	Tavoite 2022	Mittari
Henkilöstöasioiden hoitaminen	Henkilöstöasioiden nopea hoitaminen	Yleiset henkilöstöasiat hoidetaan
Uusien työntekijöiden perehdytys (hallintopalvelujen osalta yleisperehdytys, substanssiasioissa kukin vastuualue)	Uudet työntekijät on perehdytetty hyvin Tarvittavien henkilöstöohjeiden laatiminen	Perehdytettyjen palaute Tarvittavat ohjeet laaditaan
Talous; tulos	Talousarvion tulostavoite vuodelle 2022 saavutetaan Kuukausittaiset talousraportit osoittavat, että pysytään budjetissa Kainuun liiton taloudesta ja toiminnan toteutumisesta raportoidaan kunnille osavuosisikatsauksilla	Tilinpäätös, tilikauden tulos Talousraporttien tunnusluvut Osavuosisikatsaukset kunnille neljän kuukauden välein
Yleishallinto	Laadukkaasti ja tehokkaasti hoidettu yleishallinto (asiakirja- ja kokoushallinto, arkistointi jne.)	Määräajassa laaditut kokousten esityslistat ja pöytäkirjat
Talousarvio- ja tilinpäätöskirjojen laadinta	Talousarvio- ja tilinpäätöskirjojen selkeyttäminen	Selkeät asiakirjat
Toiminnan kehittäminen	Toiminnan kehittämistä koskevat selvitykset strategia-prosessissa	Toiminnan kehittämisselvitykset ja mahdolliset päätökset tehty
Dynasty 10 asianhallintajärjestelmän käyttöönotto vuoden 2022 alussa	Dynasty 10 asianhallintajärjestelmän käyttöönotto vuoden 2022 alussa	Järjestelmä otettu käyttöön vuoden 2022 alussa
Dynasty 10 käyttöönoton mahdollistamien lisätoimintojen selvittäminen	Vuoden 2022 aikana selvitetään Dynasty 10 käyttöönoton mahdollistamia lisätoimintoja esimerkiksi sähköisten kokousten käyttöönotto	Selvitykset ja mahdolliset päätökset tehty
Kainuun alueellinen valmiusfoorumi	Valmiusfoorumin toimintasuunnitelman mukainen toiminta sekä varautuminen koronapandemiaan liittyviin erityistehtäviin	Valmiusfoorumi arvioi toimintansa toteutumista seuraavan vuoden toimintasuunnitelman valmistelun yhteydessä
Kuntien edunvalvonta	Tiivistetään kuntien edunvalvontatyötä Tehostetaan kuntien talousvastaavien ennakointi- ja seurantatyöryhmän työtä	Eteenpäin viedyt kunta-asiat, kuntien toimintaa tukevat lausunnot yms. toimenpiteet (esim. verotukseen liittyvät), kpl
Viestintä ja markkinointi		
Tehtävä	Tavoite 2022	Mittari
Perusviestintä	Vaikuttava ja nopea viestintä	Viestinnän vaikuttava ja nopea toteuttaminen, palautteet

Tapahtumien järjestäminen ja vuosittaisten huomionosoitusten myöntäminen	Maakuntajuhlan järjestäminen, Itsenäisyyspäivän aaton juhlan järjestäminen Pro Kainuu -palkintojen myöntökriteerien uudistaminen	Tapahtumien osallistujamäärä ja osallistujapalaute Pro Kainuu -palkitut edustavat laajemmin erilaisia tunnettuja kainuulaisia ja kainuulaistaustaisia
Uudet viestinnän kanavat haltuun (0365), kanavajaon jalkauttaminen	Henkilökunta työskentelee tehokkaasti eri kanavissa yhteisesti sovittujen pelisääntöjen mukaisesti (viestinnän kanavajako)	Tehokas ajankäyttö, sujuva viestintä

Taulukko 4. Hallintopalvelujen vastuualueen tehtävät, tavoitteet ja mittari

6. TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA VUOSILLE 2022–2024

6.1 Yleisperustelut

Kunta-alan virka- ja työehtosopimukset 2020–2021, jatko avoimena

Kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 01.04.2020-28.02.2022. Sopimuskausi on 23 kuukautta. Sopimusten piirissä ovat kaikki kuntien ja kuntayhtymien palkansaaajat. Talousarvion 2022 laadintavaiheessa ei ole vielä neuvoteltu jatkosta.

Sopimuskausi, palkankorotukset ja sopimusmuutokset kunta-alan sopimuksissa

Sopimusratkaisu sisältää sopimuskaudelle 2020-2021 sovittujen virka- ja työehtosopimusten lisäksi virka- ja työehtosopimuksen kunnallisen pääsopimuksen jatkamisesta ja eräitä muita määräyksiä sekä aiesopimuksen sote- ja maakuntauudistusta varten.

Sopimuskausi on kaikissa kunta-alan sopimuksissa 01.04.2020-28.02.2022. Sopimukset noudattavat kustannustasoltaan niin sanottua yleistä linjaa, eli niiden kustannusvaikutus on 23 kuukauden sopimusjaksolla 3,04 prosenttia.

Paikkakustannukset nousivat vuonna 2020 keskimäärin 0,09 prosenttia verrattuna vuoden 2019 vuosikeskiarvoon. Luvun pienuuteen vaikuttaa muun muassa vertailuvuoden 2019 tammikuussa maksettu kertaerä, joka nostaa sen vuoden vuosikeskiarvoa. Vuonna 2021 palkkakustannukset nousivat vastaavasti keskimäärin 2,07 prosenttia vuoteen 2020 verrattuna.

Kunta-alan kaikki virka- ja työehtosopimukset tulivat voimaan 01.04.2020. Osaa uusista sopimusmääräyksistä noudatetaan takautuvasti ja osa määräyksistä on tullut voimaan kussakin virka- ja työehtosopimuksessa erikseen sovittuna ajankohtana. Sopimusratkaisun seurauksena kilpailukyky sopimuksessa sovitut työajan pidennykset poistuivat 31.08.2020. OVTES:ssä työajan pidennys poistui 01.08.2020. Työajan pidennyksistä luopumisen vastapainoksi sopimuksissa sovittiin työnantajille tulevista vastaavista hyödyistä. Lääkärisopimukseen työajan pidennykset jäivät.

Virka- ja työehtosopimus kunnallisen pääsopimuksen jatkamisesta ja eräitä muita määräyksiä

Sopimuksen mukaan kunnallisen pääsopimuksen voimassaolo jatkuu katkeamattomana. Pääneuvotteluryhmän asemasta ja tehtävistä sopimuksessa todetaan muun muassa, että pääneuvotteluryhmä johtaa ja koordinoi kunta-alan neuvotteluja, asettaa muut neuvotteluryhmät ja päättää työ- ja virkaehtosopimusten kustannusvaikutuksesta.

Sopimuksella sovittiin sote-sopimuksesta, varhaiskasvatuksen opettajien ja varhaiskasvatuksen esimiesten siirtymisestä OVTES-sopimuksen piiriin sekä työryhmästä, jossa arvioidaan TS:n, TTES:n ja KVTES:n soveltamisalan päällekkäisyydet. Sopimuksen mukaan kunta-alalla on vain yksi teknisen alan sopimus 01.03.2022 alkaen.

Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen soveltamisalan piiristä on siirretty osa sosiaali- ja terveydenhuollon työ- ja virkaehtosopimukseen (SOTE-sopimus) ja osa kunnallisen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimukseen (OVTES) 01.09.2021 lukien. KVTES:n liitteet 3 ja 4 eivät ole olleet enää voimassa 01.09.2021 lukien.

Työelämän kehittäminen

Sopimusratkaisun yhteydessä sovittiin myös työelämän kehittämistä koskevasta yhteistyöstä. Tavoitteena on pitkäjänteinen toiminta, joka mahdollistaa kunakin ajankohtana kehittämisen kohdentamisen eri toimialoille, palveluihin, yhteistyörakenteisiin ja tarvittaessa ammattiryhmäkohtaisiin hankkeisiin.

6.2 Talousarvioasetelma ja sitovuustaso

Kainuun liiton talousarvio on laadittu kuntalain ja kirjanpitolain edellyttämällä tavalla. Toimintasuunnitelmassa on esitetty kuntayhtymän toiminnalliset tavoitteet sekä niiden toteuttamiseksi eri vastuualueille osoitetut henkilöstö- ja talousresurssit.

Talousarvio jakautuu käyttötalousosaan, tuloslaskelmaosaan sekä investointi- ja rahoitusosaan. Käyttötalousosasta ilmenee koko Kainuun liiton toiminnan kustannusrahenne pääluokittain. Käyttötalousosa on lisäksi esitetty vastuualueittain: alueiden käyttö, elinkeinot ja aluekehitys sekä hallintopalvelut. Vastuualueiden tuloslaskelmat on sijoitettu kunkin vastuualueen tekstiosion yhteyteen. Lisäksi on esitetty erikseen luottamushenkilöhallinto ja projektit (jotka eivät ole varsinaisia vastuualueita).

Arvioitaessa talousarviota vastuualueittain/kululajeittain tulee kiinnittää huomiota siihen, että osa kuluista on kirjattu keskitetysti ainoastaan hallintopalvelut vastuualueelle, esimerkiksi vuokrat, toimistotarvikkeet ja siivoukset.

Esitetty vähäinen käyttöomaisuuden osto, joka sisältää atk-laitteistoa ja muuta toimiston tarvitsemaa teknistä kalustoa, hankitaan käyttötaloudella. Näin ollen ei ole erillistä investointiosaa.

Rahoitusosasta ilmenee, että mahdolliset yllättävät investoinnit katetaan vuosikatteella, jonka johdosta investointien osalta lainanottotarvetta ei Kainuun liitolla toistaiseksi ole.

Maakuntavaltuuston vahvistama talousarvio sitoo maakuntahallitusta jäsenkuntien tulorahoituksen 2 617 121 euron osalta.

6.3 Kainuun liiton talousarvio ja -suunnitelma vuosille 2022-2024

Talousarvio

Vuoden 2022 talousarvion loppusumma toimintatuottojen osalta on 3 486 275 euroa. Toimintatuotot ovat vuoden 2021 talousarvioon (TA-muutosten jälkeen) verrattuna 0,81 prosenttia pienemmät. Toimintamenot vuonna 2022 ovat 3 486 275 euroa ja näin ollen 0,81 prosenttia pienemmät kuin edellisenä vuonna (verrattuna talousarvioon TA-muutosten jälkeen). Jäsenkuntien maksuosuus on 2 617 121 euroa, joka on 160 927 euroa suurempi kuin vuoden 2021 maksuosuus. Kainuun liiton vuoden 2020 tilikauden tulos oli noin 86 287 euroa ylijäämäinen.

Maakuntavaltuusto on päättänyt päätöksellään 17.06.2019 § 15 KaiCell Fibers Oy:n lainan muuttamisesta osakkeiksi. Kainuun liiton myöntämä laina perustui maakuntavaltuuston 30.11.2015 kokouksessa hyväksymään maakuntahallituksen esitykseen yhtiön perustamisesta, Kainuun liiton osallistumisesta yhtiöön ja Kainuun liiton 400 000 euron rahoituksesta vuodelle 2016. Yhtiölle myönnetty vaihtovelkakirjalaina on muutettu vuonna 2017 pääomalainaksi. KaiCell Fibers Oy:n laina on muutettu maakuntavaltuuston 17.06.2019 § 15 tekemän valtuutuspäätöksen myötä osakkeiksi.

Talousarvion yksityiskohtaiset perustelut

Luottamushenkilöhallinto

Luottamushenkilöhallinnon budjetissa on varauduttu luottamushenkilöiden vuosipalkkioiden, kokouspalkkioiden, matkakorvausten ja muiden kokous- ja koulutuskustannusten maksamiseen.

Muihin yhteistoimintaosuuksiin maakuntahallituksen alla on varattu 144 336 euroa erilaisiin toimintoihin ja hankkeisiin. Nämä menot ovat sellaisia, joihin Kainuun liitto on jo aiemmilla päätöksillään sitoutunut (mm. EU-toimisto Brysselissä, DAT markkinointiyhteistyö ja VT 5-yhteistyö).

Toimintatuotot

Toimintatuotot koostuvat pääosin kuntien maksuosuuksista (myyntituotot 2 617 121 euroa) sekä EU- ja kansallisesti rahoitettavista hankkeiden tukiosuuksista. Kuntien maksuosuuksilla katetaan noin 75,07 % Kainuun liiton toimintakuluista.

KAINUUN LIITON TALOUSARVIO 2022

JÄSENKUNTIEN MAKSUOSUUSLASKELMA VUODELLE 2022 v. 2020 ASUKASLUVUN PERUSTEELLA

Kunta	Asukasluku vuonna 2019	Asukasluku vuonna 2020	Maksuosuus 2020 euroa	Maksuosuus 2021 euroa	Maksuosuus 2022 euroa	Muutos euroa	%:ia koko maksu- osuudesta
Hyrnsalmi	2 271	2 199	77 247	76 885	80 306	3 421	3,1 %
Kajaani	36 709	36 567	1 236 715	1 242 972	1 335 402	92 430	51,0 %
Kuhmo	8 190	8 042	282 254	280 008	293 688	13 680	11,2 %
Paltamo	3 273	3 235	114 077	112 151	118 140	5 989	4,5 %
Puolanka	2 528	2 491	88 638	87 307	90 970	3 663	3,5 %
Ristijärvi	1 272	1 235	43 738	43 301	45 101	1 800	1,7 %
Sotkamo	10 336	10 301	346 150	349 262	376 186	26 924	14,4 %
Suomussalmi	7 727	7 594	267 375	264 308	277 328	13 020	10,6 %
Yhteensä	72 306	71 664	2 456 194	2 456 194	2 617 121		100 %

Taulukko 5. Jäsenkuntien maksuosuudet

Toimintakulut

Kainuun liiton toimintakulut muodostuvat palkoista ja niiden sivukuluista henkilöstökulujen osuus (55,9 %), palveluiden ostoista (35,2 %), aineiden, tarvikkeiden ja tavaroitten hankinnoista (1,4 %), avustuksista (2,9 %) ja muista toimintakuluista (4,6 %).

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotoissa korkotuloja syntyy liiton pankkitilien koroista. Summat ovat niin vähäisiä, että sellaisia ei ole arvioitu kertyvän tuloksi talousarviossa.

Liiton omat projektit

Projektit eivät ole Kainuun liiton jäsenkuntien maksuosuuskatteista toimintaa muuten kuin omarahoitusosuuden osalta. Kulut katetaan projektien tuotoilla. Projektitoiminta saattaa vaikuttaa kuitenkin liiton maksuvalmiuteen, koska projektien tuotot kertyvät viiveellä. Projektitoiminnassa voi syntyä kuluja, joita ei voida hyväksyä projektin menoksi ja hankkeiden suunnittelu kuuluu yleensä hakijan vastuulle. Näihin kustannuksiin varaudutaan talousarviossa arviomäärärahalla.

Kainuun liitto hallinnoi Barentsin alueen yhteistyönä toteutettavaa ja 36 kk kestävästä **Barents Transport and Logistics -hanketta (BRTL)** ja 28 kuukautta kestävästä **Northern Axis-Barents link -hanketta (NABL)**, jotka ovat saaneet rahoituksen Kolarctic CBC -ohjelmasta. BRTL-hanke toteutetaan ajalla 01.11.2018-30.04.2022 ja NABL-hanke ajalla 01.11.2019-28.02.2022. NABL-hankkeelle on haettu jatkoaikaa 31.05.2022 saakka.

Kainuun liitto toimii toteuttajakumppanina kahdessa sekä koordinaattorina yhdessä Interreg Europe -hankkeessa. Kainuun liitto koordinoi **BRIDGES (Bridging competence infrastructure gaps and speeding up growth and jobs delivery in regions)** hanketta, jossa keskitytään biotalouden kehittämiseen tutkimuksen ja yritysten yhteistyötä ja mukana olevien alueiden älykkään erikoistumisen strategioiden vaikuttavuutta vahvistamalla. Kainuussa hanke kohdistuu metsäbiotalouden kehittämiseen. Hankkeen pääpartneri on ollut vuoden 2020 loppuun saakka Kainuun Etu Oy ja vuoden 2021 alusta lähtien Kainuun liitto. Hankkeen kesto on viisi vuotta 01.04.2016-31.03.2021. Hanke sai Interreg Europen järjestämässä 5. haussa jatkoajan ajalle 1.10.2021-31.03.2023, jossa pääpartnerina jatkaa Kainuun liitto.

Kainuun liitto toimii partnerina **Interreg Europe e-MOPOLI (Electro Mobility as driver to support POLICY Instruments for sustainable mobility)** -hankkeessa. Hankkeen tavoitteena on vaihtoehtoisen polttoaineen ja sähköisen liikkuvuuden edistäminen keinoina taloudellisen toiminnan hiilijalanjäljen pienentämiseksi kaupungeissa ja myös niiden ulkopuolella. Hankkeen toteuttamisaika on 01.06.2018-30.11.2022 ja sen pääpartnerina toimii italialainen Brescian provinssi.

Kainuun liitto toimii partnerina **Interreg Europe INNO PROVEMENT (Translating Industry 4.0 to improved SME policy instruments targeting innovation)** -hankkeessa. Industry 4.0 on visio siitä, miten tulevaisuudessa tuotanto toimii asiakaslähtöisemmin, automaattisemmin, joustavammin ja nopeammin. Järjestelmien äly ohjaa automaatiota ja henkilöitä digitaalisesti. INNO PROVEMENT -hankkeessa tavoitteena on levittää tähän liittyviä ratkaisuja kumppanuusalueilla. Hankkeen toteutusaika on 01.06.2018-31.05.2023 ja sen pääpartnerina toimii unkarilainen Unkarin talousministeriö.

Kainuun liitto toimii partnerina **Interreg Europe STOBRegions (Succession and Transfer of Business in Region)** -hankkeessa. Hankkeen tavoitteena on parantaa alueellisia käytäntöjä liittyen pk-yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdoksiin. Hankkeen partnerina on ollut vuoden 2020 loppuun saakka Kainuun Etu Oy ja vuoden 2021 alusta lähtien Kainuun liitto. Hankkeen kesto 01.01.2017-31.12.2021. Hanke sai Interreg Europen järjestämässä 5. haussa jatkoajan ajalle 01.09.2021-31.12.2022. Hankkeen pääpartnerina toimii saksalainen IHK-Projektgesellschaft mbH.

Kainuun liitto toimii partnerina kahdessa **Karelia CBC hankkeessa**. Molempien hankkeiden toteuttajan on ollut vuoden 2020 loppuun saakka Kainuun Etu Oy ja vuoden 2021 alusta lähtien Kainuun liitto.

Karelia CBC CINNAMON (Cross-border Investment Navigator for Monicities) -hankkeen kokonaisvaltaisena tavoitteena on lisätä Kainuun ja Karjalan tasavallan välistä taloudellista vuorovaikutusta ja kaupankäyntiä. Hankkeella pyritään erityisesti vahvistamaan rajoja ylittäviä investointimahdollisuuksia, joita on saatu näiden ns. yhden teollisuuden kaupunkien liiketoimintojen monipuolistamisesta sekä maailmanlaajuisesta teollisuus uudistuksesta. Hankkeen virallinen kesto aika on ollut 01.10.2018-30.09.2021, mutta hankkeelle on saatu jatko aika 01.10.2021-30.06.2022. Hankkeen pääpartnerina toimii venäläinen Karjalan alueen ammatillisen täydennyskoulutuksen instituutti Petroskoin valtion yliopistossa.

Karelia CBC LOGOKA (Logistics for Business Karelia – Oulu region: Developing logistics knowledge and capabilities among small and medium sized companies) -hankkeen tavoitteena on edistää liiketoimintaa Karjalan tasavallan ja Oulun, Raahen sekä Kainuun välillä lisäämällä pk -yritysten, kaupan ja logistiikka-alan tietämystä ja osaamista Venäjän ja Suomen rahan ylittävstä kaupasta ja kuljetuksista. Hankkeen kesto 17.01.2020-30.06.2022. Hankkeen pääpartnerina toimii suomalainen Oulun Yliopisto.

Kainuun liitto toimii projektipartnerina Northern Periphery and Arctic Programme 2014-2020 -ohjelmasta rahoitetussa **hankkeessa BLITZ (Business of Literature Zones)**. Hankkeessa kehitetään kirjallisuusmatkailua yhteisen Spot-lit brändin alla. Hankkeessa on Kainuusta mukana myös Kajaanin ammattikorkeakoulu. Hankkeen toteuttamisaika on 01.10.2018-31.3.2022 ja sen pääpartneri on Irish Central Border Area Network Ltd. (ICBAN).

Kainuun liitto toimii projektipartnerina Kolarctic CBC 2014-2020 -ohjelmasta rahoitettussa **SafeWind hankkeessa**. SafeWind on Kolarctic -mikroprojekti, jonka tavoitteena on etsiä yhteisiä, rajat ylittäviä lähestymistapoja tuulipuistojen kielteisten ympäristövaikutusten minimoimiseksi tulevaisuudessa. Hankkeen toteuttamisaika on 21.06.2021-30.06.2022 ja sen pääpartneri on Venäjällä Center of management projects for social and economy, scientific and technological, innovative development and staff provision for regions.

Kainuun liitto toimii projektipartnerina Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen- ohjelmasta rahoitetussa **Viitoskäytävä – Kumppanuudella kehittyvä kasvuvyöhyke -hankkeessa**. Viitoskäytävä on Savon radan ja valtatie 5 muodostama Suomen itäinen aluekehittämisyöhyke etelästä Lappiin. Viitoskäytävän visiona on uusi elinvoimainen ja menestyvä kasvuvyöhyke, joka lisää koko Suomen hyvinvointia. Hankkeen toteuttamisaika on 01.09.2021-31.12.2023 ja sen pääpartneri on Pohjois-Savon liitto.

Kainuun liitto on mukana työstämässä liikenteelliseen saavutettavuuteen liittyvää hanketta yhdessä Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin liiton kanssa. Hankkeen sisältö ja toimenpiteet tarkentuvat syksyn 2021 aikana. Hankkeen tarkoitus on auttaa Pohjois-Suomen liikenteellisen saavutettavuuden elpymistä mahdollisimman nopeasti pandemian aiheuttamista takaiskuista. Hankkeen tarkoitus on tehdä yhteistyötä mm. matkailuun liittyvien hankkeiden kanssa Pohjois-Suomessa. Hankkeen arvioitu toteuttamisaika on 2022-2024.

lähde: Kainuun kuvapankki

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma osoittaa kuinka tulorahoitus riittää toimintamenoihin ja rahoitusmenoihin. Tuloslaskelmasta saadaan seuraavat tunnusluvut: toimintakate, vuosikate, tilikauden tulos ja tilikauden yli-/alijäämä.

KAINUUN LIITON TULOSLASKELMA

KAINUUN LIITTO TALOUSARVIO TP2020, TA2021, TA2022, TS2023, TS2024					
	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Myyntituotot					
Kuntien maksusuudet	2 461 289	2 456 194	2 617 121	2 617 121	2 617 121
Tuet ja avustukset	783 152	948 288	814 404	693 479	710 290
Muut tuotot	160 177	110 140	54 750	66 000	67 700
TOIMINTATUOTOT	3 404 618	3 514 622	3 486 275	3 376 600	3 395 111
Henkilöstökulut	-1 979 757	-1 874 992	-1 947 648	-1 850 200	-1 890 100
Palvelujen ostot	-1 139 260	-1 327 716	-1 228 611	-1 217 800	-1 196 511
Aineet, tarvikkeet ja tavara	-38 198	-76 550	-47 000	-50 000	-48 500
Avustukset	-47 869	-55 283	-102 800	-102 800	-102 800
Muut toimintakulut	-115 907	-180 081	-160 216	-155 800	-157 200
TOIMINTAKULUT	-3 320 991	-3 514 622	-3 486 275	-3 376 600	-3 395 111
TOIMINTAKATE	83 626	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja kulut	2 661	0	0	0	0
VUOSIKATE	86 287	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	86 287	0	0	0	0

Taulukko 6. Kainuun liiton tuloslaskelma

KAINUUN LIITON RAHOITUSLASKELMA

RAHOITUSLASKELMA KAINUUN LIITTO TP2020, TA2021 1-9, TA2021 1-12 (arvio)			
	TP2020	TA2021 1-9	TA2021 1-12 (arvio)
TOIMINNAN RAHAVIRTA			
Vuosikate	-162 066,34	-45 268,72	-60 358,30
Satunnaiset erät			
Tulorahoituksen korjauserät			
TOIMINNAN RAHAVIRTA	-162 066,34	-45 268,72	-60 358,30
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA			
Investointimenot	-720,00	0,00	0,00
Rahoitusosuudet investointimenoihin			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		0,00	0,00
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-720,00	0,00	0,00
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-162 786,34	-45 268,72	-60 358,30
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA			
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET	0,00	0,00	0,00
Antolainasaamisten lisäykset			
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00	0,00
LAINAKANNAN MUUTOKSET			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys			
Lyhytaikaisten lainojen muutos			
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET	2 900,00		
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET	427 330,17	-26 339,86	-35 119,81
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	-910 235,39	-100 899,77	-134 533,03
Vaihto-omaisuuden muutos			
Saamisten muutos	70 424,22	-122 923,92	-163 898,56
Korottomien velkojen muutos	-100 251,15	197 483,83	263 311,77
Muut maksuvalmiuden muutokset	-940 062,32	-26 339,86	-35 119,81
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-937 162,32	-26 339,86	-35 119,81
RAHAVAROJEN MUUTOS	-1 099 948,66	-71 608,58	-95 478,11
RAHAVAROJEN MUUTOS	-1 102 848,66	-71 608,58	-95 478,11
Rahavarat kauden lopussa	1 855 192,87	1 783 584,29	1 879 062,40
Rahavarat 1.1.	3 019 385,62	1 855 192,87	2 034 056,43

Taulukko 7. Kainuun liiton rahoituslaskelma

KAINUUN LIITON TASE

Kainuun liiton tase 30.09.2021

<u>VASTAAVAA</u>		2020	2021	<u>VASTATTAVAA</u>	2020	2021
<u>A PYSYVÄT VASTAAVAT</u>				<u>OMA PÄÄOMA</u>		
III Sijoitukset				2000 Peruspääoma	-467 268,63	-467 268,63
1208 Muut osakkeet ja osuudet		859 170,89	859 170,89	Peruspääoma yht.	<u>-467 268,63</u>	-467 268,63
Muut osakkeet ja osuudet		859 170,89	859 170,89			
Sijoitukset yht.		859 170,89	859 170,89	2030 Kainuun tulevaisuusrahasto	-88 204,95	-74 604,95
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.		859 170,89	859 170,89	Muut omat rahastot yht.	<u>-88 204,95</u>	-74 604,95
<u>B TOIMEKSIANTOJEN VARAT</u>				Edellisten kausien ylijäämä (alijäämä)		
Valtion toimeksiannot		2 782 030,97	3 137 629,10	2040 Edellisten kausien ylijäämä (alijäämä)	-1 180 091,08	-1 281 389,16
1460 EU-tukien toimeksiannot yht.		0,00	0,00	2050 Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		
Muut toimesiantojen varat		0,00	0,00	TILIKAUDEN VOITTO/TAPPIO	-101 298,08	31 668,72
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHT.		2 782 030,97	3 137 629,10	OMA PÄÄOMA YHT.	-1 836 862,74	-1 791 594,02
<u>C VAIHTUVAT VASTAAVAT</u>				<u>TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT</u>		
<u>II Saamiset</u>				Valtion toimeksiannot	-2 782 283,32	-3 138 782,82
Lyhytaikaiset saamiset				Muut toimeksiantojen pääomat	-571 256,00	-469 454,86
1730 Myyntisaamiset		26 475,27	272 136,86	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHT.	-3 353 539,32	-3 608 237,68
Myyntisaamiset		26 475,27	272 136,86	<u>VIERAS PÄÄOMA</u>		
1814 ALV saamiset		62 752,91	18 799,05	I Pitkäaikainen		
Muut saamiset		62 752,91	18 799,05	2468 Muut vela muille	0,00	-272 136,86
1826 Siirtosaamiset muilta		5 376,73	5 376,73	II Lyhytaikainen		
1828 Projektisaamiset		197 302,76	118 518,95	2545 Ostovelat	0,00	-35 254,95
Siirtosaamiset		202 679,49	123 895,68	2548 Ostovelat muu la	-212 491,51	0,00
Lyhytaikaiset saamiset yht.		291 907,67	414 831,59	2549 Ostovelat muille	36 870,94	0,00
1930 Rahat ja pankkisaamiset		1 855 192,87	1 783 584,29	Ostovelat yht.	-175 620,57	-35 254,95
Rahat ja pankkisaamiset yht.		1 855 192,87	1 783 584,29	2560 Ennakonpidätysvelka	-45 473,64	-34 174,36
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.		2 147 100,54	2 198 415,88	2561 Sosiaaliturvamaksuvelka	-1 774,51	-1 808,83
VASTAAVAA YHTEENSÄ		5 788 302,40	6 195 215,87	2563 AY-jäsenmaksut	-408,86	-417,28
				2580 Tulojen selvittelytili	0,00	-107 251,47
				2645 Sairausvakuutuskorv. Suor välit	0,00	-10 471,15
				Liittymismaksut ja muut velat	-47 657,01	-154 123,09
				2704 Siirtyvät korot muille	-934,54	-934,54
				2800 Lomapalkkajaksotus	-303 444,92	-303 444,92
				2806 Muut siirtovelat muille	-30 000,00	0,00
				2830 TA-KuEI palkkaperusteinen	-20 937,63	-30 055,20
				2831 TA-KuEI eläkeperusteinen	-1 324,29	13 632,84
				1835 Taludellinen tuki	-520,89	-421,55
				2836 Työttömyysvakuutusmaksu	-1 657,28	-1 904,34
				2837 Tapaturmavakuutusmaksu	-1 149,30	-5 410,19
				2840 TT-KuEI maksu	-10 050,09	0,00
				2841 TT-TyEI maksu	-4 603,82	0,00
				2843 TT Työttömyysvakuutusmaksut	0,00	-5 331,37
				Siirtovelat yhteensä	-374 622,76	-333 869,27
				Lyhytaikainen vieras po. yht.	-597 900,34	-795 384,17
				VIERAS PÄÄOMA YHT	-597 900,34	-795 384,17
				VASTATTAVAA YHTEENSÄ	-5 788 302,40	-6 195 215,87

Taulukko 8. Kainuun liiton tase

TULOSLASKELMAT VASTUUALUEITTAIN

KAINUUN LIITTO YHTEENSÄ					
	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Myyntituotot	2 461 289	2 456 194	2 617 121	2 617 121	2 617 121
Tuet ja avustukset	783 152	948 288	814 404	693 479	710 290
Muut toimintatuotot	160 177	110 140	54 750	66 000	67 700
TOIMINTATUOTOT	3 404 618	3 514 622	3 486 275	3 376 600	3 395 111
Henkilöstökulut	-1 979 756	-1 874 992	-1 947 648	-1 850 200	-1 890 100
Palvelujen ostot	-1 139 260	-1 327 716	-1 228 611	-1 217 800	-1 196 511
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-38 198	-76 550	-47 000	-50 000	-48 500
Avustukset	-47 869	-55 283	-102 800	-102 800	-102 800
Muut toimintakulut	-115 907	-180 081	-160 216	-155 800	-157 200
TOIMINTAKULUT	-3 320 991	-3 514 622	-3 486 275	-3 376 600	-3 395 111
TOIMINTAKATE	83 626	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja kulut	2 661	0	0	0	0
VUOSIKATE	86 287	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	86 287	0	0	0	0

Taulukko 9. Tuloslaskelma, koko Kainuun liitto

ELINKEINOT JA ALUEKEHITYS					
	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Myyntituotot	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	286 963	303 809	259 000	224 061	232 415
Muut toimintatuotot	1 150	16 432	0	9 000	23 000
TOIMINTATUOTOT	288 113	320 241	259 000	233 061	255 415
Henkilöstökulut	-637 146	-611 381	-690 526	-669 810	-672 855
Palvelujen ostot	-174 408	-225 800	-201 442	-195 399	-190 397
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 267	-17 800	-17 800	-17 266	-17 344
Avustukset	0	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-9 356	-6 482	-6 700	-6 499	-6 528
TOIMINTAKULUT	-828 176	-861 463	-916 468	-888 974	-887 124
Rahoitustuotot ja kulut	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-540 062	-541 222	-657 468	-655 913	-631 709

Taulukko 10. Tuloslaskelma, elinkeinot ja aluekehityksen vastuualue

ALUEIDENKÄYTTÖ					
	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Myyntituotot	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	40 838	35 329	32 000
Muut toimintatuotot	63 879	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT	63 879	0	40 838	35 329	32 000
Henkilöstökulut	-285 727	-310 112	-303 716	-294 605	-295 941
Palvelujen ostot	-62 672	-86 750	-87 851	-85 214	-84 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 534	-4 550	-5 500	-5 335	-5 359
Avustukset	0	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-443	-2 382	-2 898	-2 811	-2 824
TOIMINTAKULUT	-351 376	-403 794	-399 965	-387 965	-388 624
Rahoitustuotot ja kulut	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-287 497	-403 794	-359 127	-352 636	-356 624

Taulukko 11. Tuloslaskelma, alueidenkäytön vastuualue

HALLINTOPALVELUT					
	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Myyntituotot	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	11 071	0	10 800	0	0
Muut toimintatuotot	520	65 208	53 750	59 430	59 829
TOIMINTATUOTOT	11 591	65 208	64 550	59 430	59 829
Henkilöstökulut	-515 857	-533 249	-620 350	-601 740	-604 469
Palvelujen ostot	-393 147	-410 000	-441 700	-428 449	-434 590
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-25 291	-54 200	-23 700	-22 989	-23 093
Avustukset	-2 858	-55 283	-102 800	-102 800	-102 800
Muut toimintakulut	-97 578	-134 609	-133 609	-129 601	-130 189
TOIMINTAKULUT	-1 034 731	-1 187 341	-1 322 159	-1 285 578	-1 295 141
Rahoitustuotot ja kulut	14	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-1 023 154	-1 122 133	-1 257 609	-1 226 148	-1 235 312

Taulukko 12. Tuloslaskelma, hallintopalvelujen vastuualue

LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO					
	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Myyntituotot	2 456 193	2 456 194	2 617 121	2 617 121	2 617 121
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	30 228	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT	2 486 421	2 456 194	2 617 121	2 617 121	2 617 121
Henkilöstökulut	-81 562	-85 000	-97 482	-94 558	-96 500
Palvelujen ostot	-204 705	-249 724	-191 036	-185 305	-186 145
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-116	0	0	0	0
Avustukset	-45 011	0		0	0
Muut toimintakulut	-3 349	-13 009	-11 009	-10 679	-10 727
TOIMINTAKULUT	-334 743	-347 733	-299 527	-290 541	-293 373
TILIKAUDEN TULOS	2 151 678	2 108 461	2 317 594	2 326 580	2 323 748

Taulukko 13. Tuloslaskelma, luottamushenkilöhallinto

PROJEKTIT (kv-hankkeet, tekninen tuki, Europe Direct, Barentsin Liikenne- ja Logistiikkahanke KO1029, Axix-Barents Link KO4159, Kainuun aluemarkkinointi)

	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Myyntituotot	5 096	0	0		0
Tuet ja avustukset	485 118	644 479	503 766	435 818	432 491
Muut toimintatuotot	64 400	28 500	1 000	865	886
TOIMINTATUOTOT	554 614	672 979	504 766	436 683	433 377
Henkilöstökulut	-459 465	-335 250	-235 574	-228 507	-229 543
Palvelujen ostot	-304 328	-355 442	-306 584	-294 239	-298 091
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 991	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-5 182	-23 599	-6 000	-5 820	-5 846
TOIMINTAKULUT	-771 966	-714 291	-548 158	-528 566	-533 481
TILIKAUDEN TULOS	-217 352	-41 312	-43 392	-91 883	-100 104

Taulukko 14. Tuloslaskelma, projektit

Suunnitelmavuosien 2023 ja 2024 määräraahavarauksissa on mukana käynnissä olevien hankkeiden määräraahavaraukset.

6.4 Henkilöstösuunnitelma vuodelle 2022

Kainuun liiton virastossa henkilöstö sijoittuu kolmelle vastuualueelle, joita ovat elinkeinot ja aluekehitys, alueidenkäyttö sekä hallintopalvelut. Kainuun liiton sisäinen työskentely tapahtuu pääosin kolmessa ydinprosessissa. Vastuualueen johtaja toimii alueensa henkilöstön esimiehenä ja vastaa alueensa taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Vuoden 2021 alussa rekrytoitu viestintäpäällikkö sijoittuu maakuntajohtajan alaisuuteen (jatkossa viestintä- ja markkinointipäällikkö).

Kainuun liiton henkilöstörakenne uusiutuu suunnitelmakaudella mahdollisista eläköitymisistä johtuen. Kainuun liiton henkilökunnan määrä vuoden 2022 alussa on arviolta yhteensä 29 henkilöä. Näistä henkilöistä 20 työskentelee toistaiseksi voimassa olevassa virka- tai työsuhteessa. Lisäksi Kainuun liitossa työskentelee henkilöitä määräaikaissä työsuhteissa (projektihenkilöt, harjoittelijat, muut määräaikaiset).

Maakuntahallitus on linjannut kokouksessaan 22.08.2016 Kainuun liiton lyhyen ja pitkän tähtäimen henkilöstöpolitiikan. Kainuun liitto täyttää avoimeksi tulevat vakanssit omien tarpeidensa huomioiden. Edellisvuosien tapaan vuonna 2022 tulee työskentelemään henkilöitä myös määräaikaissä virka- tai työsuhteissa vakituisten henkilöiden lisäksi.

HENKILÖSTÖ		
Tehtävä	Tavoite 2022	Mittari
Henkilöstön työhyvinvointi	Henkilöstön työhyvinvoinnin säilyminen hyvällä tasolla/paraneminen	Työhyvinvointikyselyn tulokset ja muu palaute kehityskeskusteluiden kautta
	Työhyvinvointikyselyn toteuttaminen (tehdään 2 vuoden välein)	Työhyvinvointikysely toteutettu

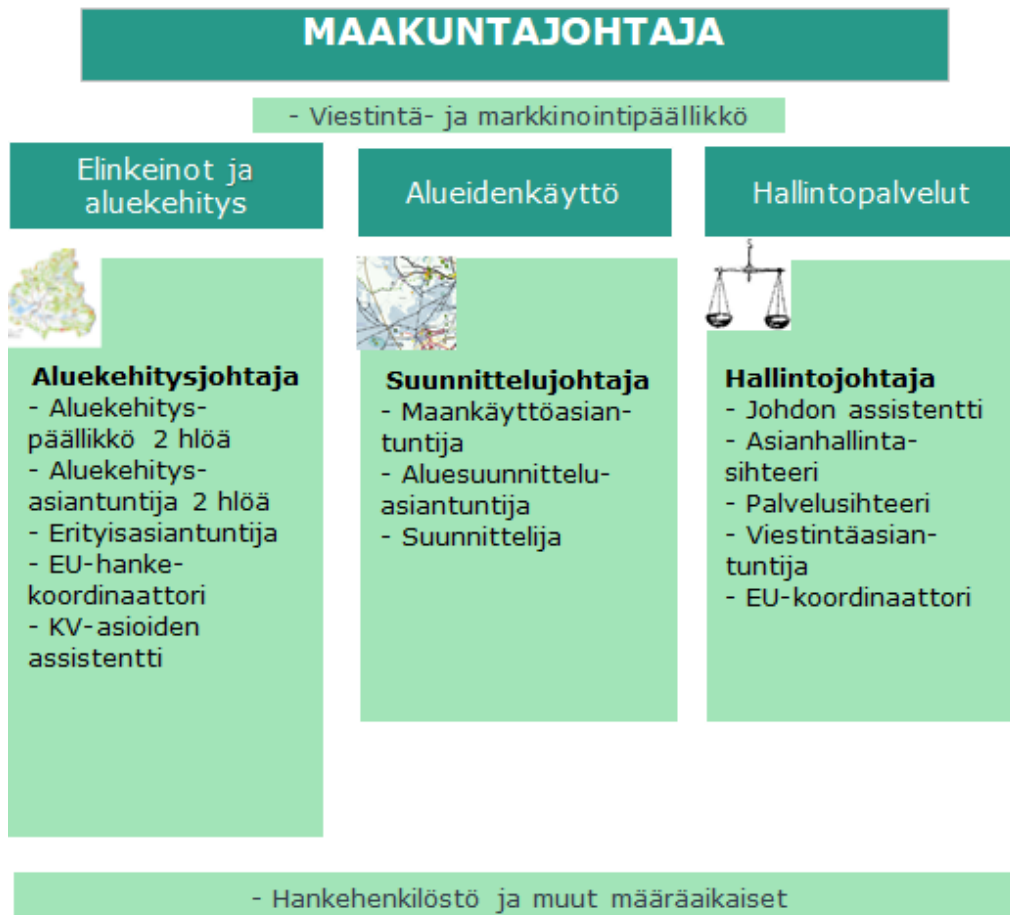
	Henkilöstölle tarjotaan myös hyvät työterveyspalvelut ja mahdollisuus kulttuuri-, liikunta- ja hyvinvointipalvelujen käyttöön ePassilla	
Työhyvinvoinnin ja –prosessien kehittäminen	Syksyllä 2020 toteutettuun työhyvinvointikyselyyn perustuvien, johtoryhmän ja henkilöstön kokousten tarkentamien toimenpiteiden toteuttaminen Työhyvinvointitoimintaan osallistuu aktiivisesti koko henkilöstö. Yhdessä sovitut kehittämistoimet toteutetaan sovitussa aikataulussa. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma laaditaan	Henkilöstöraportin yhteydessä, johtoryhmässä sekä henkilöstökokouksissa arvioidaan tavoitteen toteutumista Arvioidaan henkilöstöraportin yhteydessä Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma laadittu
Johtamis- ja toimintaprosessit	Selkeät johtamis- ja toimintaprosessit, onnistunut viestintä sekä motivoitunut ja sitoutunut henkilöstö	Henkilöstöraportin yhteydessä, johtoryhmässä sekä henkilöstökokouksissa arvioidaan tavoitteen toteutumista
Vapautuvat virat ja tehtäväjärjestelyt	Toimiva työnjako suhteessa Kainuun liitolle hyväksytyihin tavoitteisiin Työn vaativuuden arviointi tarkistetaan tehtävien muuttuessa Vapautuvien virkojen osalta selvitetään tehtävien uudelleenjärjestelytarve ottaen huomioon maakuntaohjelmassa linjatut kehittämispainotukset	Henkilöstöraportin yhteydessä sekä kehityskeskustelujen seurannassa arvioidaan toteutumista

Taulukko 15. Henkilöstö; tehtävät, tavoitteet ja mittarit

Henkilöstön jakaantuminen vastuualueille (arvio 01.01.2022 tilanteen perusteella)

Elinkeinot ja aluekehitys: 8 vakituista henkilöä + 5 määräaikaista henkilöä
 Alueidenkäyttö: 3 vakituista henkilöä (joista 1 vapaalla) + 4 määräaikaista henkilöä
 Hallintopalvelut: 8 vakituista henkilöä + 1 määräaikainen henkilö

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA VUODELLE 2022

Kuva 9. Henkilöstösuunnitelma vuodelle 2022

lähde: Kainuun kuvapankki

6.5 Ohjelma- ja kehittämisrahoitus

EAKR ja JTF välittävä viranomainen

Kainuun liitto toimii Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) välittävänä toimielimenä. Kainuu saa rahoitusta tulevan ohjelmakauden Uudistuva ja Osaava Suomi 2021-2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta (EU ja valtio yhteensä) EAKR 60,3 milj. euroa ja JTF -rahoitusta 14,9 milj. euroa. EAKR ja JTF-rahoitus (myöntämisvaltuudet) jaetaan Kainuun liiton ja ELY-keskuksen kesken marraskuun 2021 aikana.

Kansalliset rahoitusinstrumentit

Työ- ja elinkeinoministeriö on jakanut Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman (AKKE) määrärahaa alueille yhteensä 17 milj. euroa koronakriisistä elpymiseen laadittujen alueellisten selviytymissuunnitelmien toteutukseen. Kainuun liitolle kyseistä rahoitusta myönnettiin vuonna 2020 yhteensä 308 000 euroa. Työ- ja elinkeinoministeriö on päätöksellään 4.2.21 myöntänyt Kainuun liitolle alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukemiseen (AKKE) rahoitusta 343 000 euroa käytettäväksi maakuntaliittojen päätösten mukaisesti hallituksen aluekehittämispäätöstä ja maakuntaohjelmien toimeenpanoa edistäviin kohteisiin. Lisäksi Kainuun liitto on saanut ekosysteimirahoitusta 100 000 euroa valtion ja kaupunkien (Kajaani/Sotkamo) välisten innovaatioekosysteemisopimusten toimeenpanoon ja siltasopimusrahoitusta 500 000 euroa siltasopimuksen mukaisesti, ennalta määrättyihin toimenpiteisiin.

Kainuun tulevaisuusrahasto

Maakuntavaltuusto hyväksyi kokouksessaan (30.11.2015 § 18) Kainuun tulevaisuusrahaston perustamisen vuoden 2016 alusta alkaen. Kainuun tulevaisuusrahaston tarkoituksena on tukea maakunnan henkistä ja taloudellista vaurastumista sekä yhteistyön kehittymistä rahoittamalla maakunnallisesti merkittäviä kehittämishankkeita sekä eri osapuolten yhteistyöhön perustuvia maakunnan kehittämishankkeita. Rahaston tarkoitus on olla EU:n ja kansallisia hankkeita täydentävä, pieniin ja nopeisiin rahoitustarpeisiin soveltuva ketterä rahoitusväline.

Kainuun tulevaisuusrahastosta rahoitusta voidaan myöntää maakunnallisesti merkittävien, alueen elinkeinotoimintaa tai kuntien välistä elinkeinopoliittista yhteistyötä, kokeiluja ja muiden maakuntaohjelman kehittämistavoitteita edistävien hankkeiden toteutukseen tai alueellisesti merkittäviin selvityksiin. Rahoitettavaksi valittavien hankkeiden vaikutusten on ulotuttava yhtä kuntaa laajemmalle alueelle ja niiden on edistettävä maakunnallisten tavoitteiden saavuttamista.

Tulevaisuusrahastoa käytetään av-tuotantojen tukemiseen tulevaisuusrahaston sääntöjen mukaisesti. Tulevaisuusrahaston vaikuttavuusarvioinnin mukaan aiempina vuosina myönnetyllä tuella on ollut merkittävät aluetaloudelliset ja Kainuun näkyvyyteen liittyvät vaikutukset: noin 200 000 euron myönnetyllä tulevaisuusrahaston panostuksella on KAMK:n selvityksen mukaan syntynyt Kainuun aluetalouteen 1,9 miljoonan euron rahavirrat.

Perustamispäätöksen yhteydessä maakuntavaltuusto päätti siirtää rahaston pääomaksi n. 500 000 euroa. Kainuun tulevaisuusrahaston varat on vuoden 2021 aikana sidottu kokonaan. Kuntakierroksen ja raamineuvottelujen mukaisesti Kainuun liiton vuoden 2022 määrärahoista 100 000 euroa osoitetaan tulevaisuusrahastoon. Lisäksi Kainuun liitto jatkaa selvityksiä löytää rahastolle, erityisesti sen av-tukitoiminnalle, lisää rahoituspohjaa ja mahdollisesti uusi toimintamalli.

© Kainuu Arctic Lakeland
lähde: Kainuun kuvapankki

Muu ohjelmaperusteinen aluekehittäminen

Seuraavat kansainväliset EU:n aluekehittämisen ohjelmat ovat kuluvan ohjelmakauden ohjelmia, mutta niiden toteutus jatkuu vuoden 2022 puolelle. Uuden ohjelmakauden valmistelu on vielä kesken ja alkaa todennäköisesti myös vuoden 2022 aikana.

Interreg Europe 2014–2020 -ohjelman toteutukseen osallistutaan hankkeiden toteuttajina sekä alueellisina yhteistyökumppaneina erityisesti hankkeisiin liittyvien alueellisten sidosryhmätyöryhmien toimintaa koordinoimalla.

Interreg Europe 2014-2020 -ohjelman kokonaisrahoitus on 359 miljoonaa euroa. Ohjelmasta tuleva EU-tuki on 85 % julkisille toimijoille ja 5 % yksityisille voittoa tuottamattomille toimijoille. Ohjelman varat jaetaan ohjelma-alueelle ja tukikelpoisille organisaatioille kohdennetuilla avoimilla hankehauilla, joihin kansainväliset hankeconsortiot voivat osallistua. Kainuusta on mahdollisuus hakea rahoitusta näitä ohjelmia toteuttaviin hankkeisiin.

Euroopan Unionissa alueiden välistä yhteistyötä toteutetaan ja rahoitetaan EU-ohjelmakaudella 2014–2020 EAY- ja ENI-ohjelmilla. Kainuun liitto toimii EU:n ohjelmissa ja tulevan ohjelmakauden ohjelmien valmistelussa ja hanketoiminnan aktivoinnissa seuraavasti:

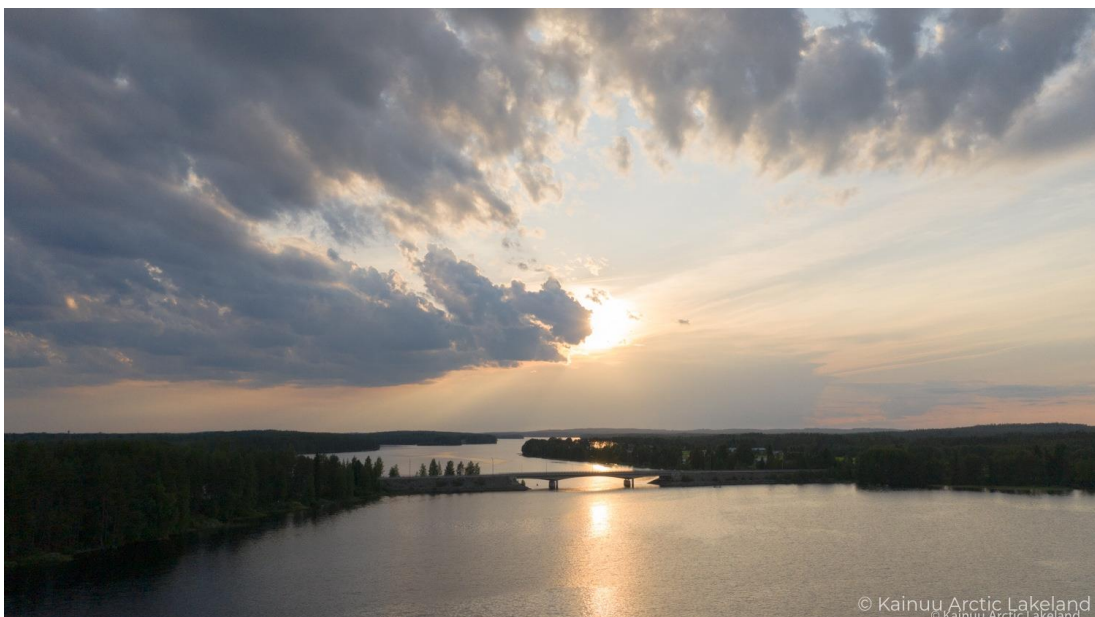
Pohjoinen Periferia ja arktinen -ohjelma 2014–2020 (kokonaisrahoitus 56 milj. euroa, TEM vastaa maakohtaisesta vastinrahoituksesta. Rahoitusta ei jaeta maakohdaisesti). Ohjelma on yhdeksän ohjelmakumppanin välinen valtioiden välisen yhteistyön ohjelma. Nykyinen ohjelma on järjestyksessään neljäs. Suomesta ohjelma-alueeseen kuuluvat Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Keski-Suomen ja Keski-Pohjanmaan maakunnat. Ohjelman yhteyshenkilö Suomessa on Lapin liitosta. Kainuun liitolla on edustaja ohjelman alueellisessa neuvoa antavassa työryhmässä (FIN-RAG).

CBC Karelia-ohjelma 2014–2020; ohjelmassa on jaossa ohjelma-alueelle 43 milj. euroa. Ohjelma-aluetta on Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Kainuun ja Karjalan tasavallan alueet. Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa ohjelman hallinnoinnista. Maakunnittaista laskennallista rahoituskattoa ei ole, joten ohjelman hyödyntäminen vaatii alueellista aktiivisuutta, hankesuunnittelun aktivointia. Ohjelmasta rahoitettaville hankkeille myönnettävä tuki on enintään 90 %. Ohjelman ensimmäiset hakukierrokset avautuivat 2017. Hankkeiden toteutusaika on 2017–2022.

Itämeren alueen -ohjelman toteutukseen osallistutaan ohjelmahallinnossa sekä hankkeilla.

Kolarctic CBC -ohjelmassa Kainuu voi osallistua ohjelmaan Barentsin yhteistyötä tukevilla hankkeilla.

EU:n erillisohjelmia Kainuun liitto ei toteuta suoraan, mutta osallistuu aluekehitysviranomaisen roolissa useisiin hankkeisiin, joissa rahoituksen ehtona on alueviranomaisen sitoutuminen.

© Kainuu Arctic Lakeland
© Kainuu Arctic Lakeland

lähde: Kainuun kuvapankki

LIITE 1. Kainuun liiton hallinnoimat hankkeet

KAINUUN LIITON OMAN TUOTANNON HANKKEET (KANSALLISET JA KV-HANKKEET 2022-)					
Hankkeen nimi	Kokonais-rahoitus, €	Kainuun liiton omarahoitus 2022-, €	Toteutusaika		
Barentsin Liikenne- ja Logistiikkahanke KO1029 BRTL	1 343 183	25 475	01.11.2018-30.04.2022		
Kolartic CBC Nothern Axis-Barents Kink KO4159 (NABL)	1 115 014	9 696	04.11.2019-31.05.2022		
eMOPOLI	189 200	2 871	01.06.2018-30.11.2022		
Innoprovement	287 711	3 445	01.06.2018-31.05.2023		
BLITZ	295 198	8 000	01.10.2018-30.03.2022		
Kansallisesti rahoitetut hankkeet					
Kainuun aluemarkkinoinnin vahvistaminen-tunnettuus ja vetovoima	175 000	4 000	01.06.2020-30.05.2023	+ oma työ KL rahoitus	
Kainuun liiton kv-hankkeet vuonna 2022					
	Kainuun liitolle tuleva rahoitus vuonna 2022	Kainuun liiton omarahoitus-osuus 2022			
Bridges, Interreg Europe	52 525	2 475	01.10.2021 - 31.3.2023 / 5. haku jatkoaika		
STOB Regions Interreg Europe	54 435	2 565	01.01.2021 - 31.12.2022 / 5. haku jatkoaika		
Cinnamon CBC	59 400	6 600	01.01.2021 - 30.06.2022		
Logoka CBC	41 400	4 600	01.01.2021 - 30.06.2022		
	207 760	16 240			

KAINUUN LIITTO

Julkaisuluettelo 1.1.2013 alkaen

Sarja A: virallisesti hyväksytyt julkaisut

Sarja B: selvitykset ja tutkimukset

Sarja C: hallinnolliset asiakirjat

Sarja D: monistesarja

Sarja A		
A:1	Kainuun maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma eli TOTSU 2014-2015	2013
A:2	Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma eli TOPSU 2015-2016	2014
A:3	Kainuu-ohjelma	2014
A:4	Kainuun kaupan vaihemaakuntakaavan selostus	2014
A:5	Kainuun 1. vaihemaakuntakaava	2015
A:6	Viestinnän linjaukset 2016-2020	2015
A:7	Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma eli TOPSU 2016 – 2017	2015
A:8	Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma eli TOPSU 2017 - 2018	2016
A:9	Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava	2016
A:10	Kainuu-ohjelma, Maakuntasuunnitelma 2035, Maakuntaohjelma 2018-2021	2017
A:11	Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma TOPSU 2019-2020 Kasvua Kainuuseen	2018
A:12	Kainuun tuulivoimamaakuntakaava	2019
A:13	Viestinnän linjaukset 2021-2024	2021
A:14	Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma eli TOPSU 2021-2022	2021
A:15	Kainuu-ohjelma (Maakuntasuunnitelma 2040 ja maakuntaohjelma 2022-2025)	2021
Sarja B		
B:1	Kainuu - kaunis mutta kaukana, Kainuun maakuntakuvututkimus	2013
B:2	Kainuun skenaariot 2035 loppuraportti	2013
B:3	Kainuun ympäristöohjelma 2020	2013
B:4	Kainuun Venäjä –strategia 2020	2013
B:5	Kainuun maakuntakaavan tuulivoimaselvityksen täydennys	2013
B:6	Kainuun kaupan palveluverkkoselvitys	2013
B:7	Selvitys Kainuun biotalouden aluetalousvaikutuksista – Kainuun biotalouden aluemallinnus. (2014) Aluekehityssäätiö & Helsingin yliopisto, Ruralia-Instituutti	2014
B:8	Kainuun maakuntakaavan seurantaraportti 2015	2015
B:9	Selvitys digitalisaation mahdollisuuksista Kainuussa. (Kainuun ennakointihanke, Ramboll Management Consulting)	2015
B:10	Kainuun tuulivoimamaakuntakaava. Vaikutukset NATURA 2000-verkoston alueisiin	2015
B:11	Ekologiset yhteydet, luontomatkailu ja hiljaiset alueet Kainuun aluekehityksessä ja maakuntakaavoituksessa. ELMA-hankkeen loppuraportti	2016
B:12	Kainuun maakunnallisesti arvokkaat rakennushistorialliset kohteet	2018
B:13	Kainuun matkailustrategia 2018-2021	2018
B:14	Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelma	2018
B:15	Luonnollisesti – Kainuu, Kainuun maakuntakuvututkimus 2017	2017
B:16	Kainuun kaivannaistrategia 2019-2025	2019
B:17	Kainuun kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2019-2022	2019
B:18	Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan seurantaraportti	2020
B:19	Monipaikkaisuus Kainuussa	2021
B:20	Naisnäkökulmaa Kainuuseen	2021
B:21	Kainuun Venäjä -strategia 2021-2027	2021
B:22	Kainuu maakuntakuvututkimus 2020	2021
Sarja C		
C:1	Kainuun edunajamisen hankeluettelo 2013	2013
C:2	Kainuun liiton toimintasuunnitelma ja talousarvio 2014 ja taloussuunnitelma 2014-2016	2013
C:3	Kainuun edunajamisen hankeluettelo 2014	2014
C:4	Kainuun liiton toiminta- ja taloussuunnitelma 2015-2017 ja talousarvio 2015	2014
C:5	Kainuun edunajamisen hankeluettelo 2015	2015
C:6	Talous- ja toimintasuunnitelma 2016-2018 ja talousarvio 2016	2015
C:7	Tilinpäätös ja toimintakertomus 2015	2016
C:8	Talous- ja toimintasuunnitelma 2017-2019 ja talousarvio 2017	2017
C:9	Tilinpäätös ja toimintakertomus 2016	2017
C:10	Talous- ja toimintasuunnitelma 2018-2019 ja talousarvio 2018	2017
C:11	Tilinpäätös ja toimintakertomus 2017	2018
C:12	Talousarvio vuodelle 2019, Talous- ja toimintasuunnitelma vuosille 2019-2020	2018
C:13	Tilinpäätös ja toimintakertomus 2018	2019
C:14	Talousarvio vuodelle 2020, Talous- ja toimintasuunnitelma vuosille 2020-2022	2019
C:15	Tilinpäätös ja toimintakertomus 2019	2020
C:16	Talousarvio vuodelle 2021, Talous- ja toimintasuunnitelma vuosille 2021-2023	2020
C:17	Tilinpäätös ja toimintakertomus 2020	2021
C:18	Talousarvio vuodelle 2022, Talous- ja toimintasuunnitelma vuosille 2022-2024	2021

Sarja D		
D:1	Kainuun seudullisesti merkittävät ampumaradat 2013	2013
D:2	Yhteisöllisyydellä turvallisuutta Kainuussa. Kainuun turvallisuussuunnitelma 2015 – 2018	2015
D:3	Vuokin reitti Vienaan toimintamalli	2017
D:4	Toisen maailmansodan sotahistoriakohteet Kainuun maakuntakaavoituksessa	2019

Kainuun liitto
Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Puh. 040 722 0900
S-posti kirjaamo@kainuunliitto.fi
www.kainuunliitto.fi